

TEODOR DIMA

Prof. univ. dr. în filosofie,
Universitatea „Al. I. Cuza” Iași
m. c. al Academiei Române

CURRICULUM VITAE

1. Născut la Brăila, la 5 noiembrie 1939.
2. *Licențiat* în filosofie la Facultatea de istorie și filosofie, de la Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, sesiunea iunie 1962; Diplomă de licență nr. 155697, din 22 ianuarie 1963.
3. *Doctor în filosofie*, specialitatea logică, la Facultatea de Filosofie de la Universitatea din București. Teza susținută în ziua de 26 II 1973, confirmată de Comisia superioară de diplome în ședință din 27.X.1973. Diploma de doctor nr. 747 din 26 martie 1974.
4. Reușit la concursul ținut pentru ocuparea postului de lector titular la Catedra de istoria filosofiei și logică, de la Facultatea de istorie și filosofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Confirmat lector titular la 1 septembrie 1970, prin ordinul Rectoratului nr. 8657 din 13 iunie 1970.
5. Reușit la concursul ținut pentru ocuparea postului de conferențiar la Catedra de filosofie. Confirmat conferențiar titular la 8.II.1977.
6. Premiul „Simion Bărnuțiu” al Academiei, dat în București la 25.XI.1983, pentru contribuția la lucrarea *Teoria cunoașterii științifice*, Editura Academiei, București, 1982.
7. Reușit la concursul ținut pentru ocuparea postului de profesor la Catedra de filosofie și logică, confirmat în iunie 1990.
8. Numit conducător de doctorat începând cu anul 1990, în specialitatea Epistemologie și filosofia științei.
9. Ales Decan al Facultății de Filosofie pe data de 22.01.1992.
10. Confirmat prin concurs în iunie 1995 *director* al Institutului de Științe Socio-Umane al Filialei Iași a Academiei Române; reconfirmat în iunie 2000 confirmat prin decizia 318/2002, din 14.06, director al Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”.
11. Reales Decan al Facultății de Filosofie pe data de 10.01.1996.
12. Ales Membru Corespondent al Academiei Române, la 23.02.1996.
13. Ales Vicepreședinte al *Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnologiei* al Academiei Române, la 15 octombrie 1998.
14. Numit *membru* al Fundației Naționale pentru Știință și Artă, decembrie 1999.

15. Ales Cancelar General al Universit ii „Al. I. Cuza” din Ia i, la 20.01.2000.
16. Membru fondator i Vicepre edinte al *Societ ii Germano-Române de Filosofie*, înfiin at la 17 iulie 2000.
17. Vicepre edinte i membru fondator al *Societ ii de Filosofie de Limba Francez din România*, afiliat la *Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française*, cu sediul la Paris, Fran a.
18. Ales Prim-vicepre edinte al Comitetului Român de Istoria i Filosofia tiin ei i Tehnologiei al Academiei Române, la 17 oct. 2002; reales, la 12.10.2006.
19. Membru în colectivele de redac ie ale revistelor “Noesis”, „Revue Roumaine de Philosophie”, „Revista de Filosofie”, „Proceedings of the Romanian Academy”, Advisory board la „Journal for the Study of Religious and Ideologies”, **ISI databases**.
20. Coordonator al revistei: „Analele tiin ifice ale Universit ii «Al. I. Cuza» din Ia i”(1990 – 2000).
21. Redactor ef al revistei: „Symposion” a Institutului de Cercet ri Economice i Sociale „Gh. Zane” al Filialei Ia i a Academiei Române.
22. Numit membru al Colegiului de Redac ie al revistei „Noema” a Comitetului Român de Istoria i Filosofia tiin ei i Tehnicii al Academiei Române.
23. Membru în Colegiul tiin ific al Analelor tiin ifice ale Universit ii „Al. I. Cuza” din Ia i (Serie Nou) Filosofie (începând din 2000).
24. *Doctor honoris causa* al Universit ii „ tefan cel Mare” din Suceava 20 noiembrie 2003, conform hot rârrii Senatului Universit ii, din 22.05.2003.
25. Premiul JSRI pe anul 2004 (*Journal for the Study of Religions and Ideologies* este prima revist din România cuprins în *The Arts & Humanities Citation Index*; evaluarea a fost realizat de *ISI (Institutul pentru tiin a Inform riidin Philadelphia, USA)*.
26. *Doctor honoris causa* al Universit ii de Vest din Timi oara, 26 mai 2005.
27. *Doctor honoris causa* al Universit ii de Nord, din Baia Mare, 26 mai 2006.
28. *Doctor honoris causa* al Universit ii „Andrei aguna” Constan a, 2 octombrie 2006.
29. Cet ean de onoare al Municipiului Br ıla, 20 aprilie 2007; vezi *Laudatio* întocmit de prof. univ. dr. Ioan S. Cârâc, în „Symposion”, tom. V, nr. 1(9), 2007, pp. 371–373.
30. *Doctor honoris causa* al Universit ii din Pite ti, 03.11.2007.
31. *Consultant tiin ific* la *Dic ionar Explicativ Ilustrat al Limbii Române*, Editura Arc i Gunivas, Republica Moldova, Chi in u, 2007, 2240 pagini.

II. ACTIVITATE DIDACTIC

1. În calitate de asistent am ținut seminarii de filosofie, de logică și de istoria logicii.

2. În calitate de lector, am predat, începând cu anul 1966, cursul de *Epistemologie*, la anul III filosofie, însoțit de consultații, seminarii, examene și lecții de sinteză la secția de frecvență. Cursul se predă pentru prima dată la Universitatea din Iași. Cursul pe care îl predau și în prezent abordează teme dezvoltate de cele mai importante concepții epistemologice și este conceput într-o legătură permanentă cu logica și istoria filosofiei. Sunt folosite considerații personale, în special asupra dinamicii și naturii științei, asupra logicii inductive, a teoriei adevărului științific, asupra modelelor explicative științifice și asupra teoriei probabilităților, ceea ce face ca epistemologia să fie prezentată ca o disciplină vie, în plină dezvoltare, legată de practica științifică. Cursul a fost analizat de două ori la catedră și a fost apreciat ca fiind la înălțimea exigențelor științifice și didactice actuale. 240 de pagini din acest curs au fost xerografiate în 1974. La început (1966 – 1967), cursul s-a intitulat: *Teoria cunoașterii și metodologia științelor*.

3. Începând cu anul 1968, am mai predat următoarele cursuri:

a) *Logică*, la secția psiho-sociologie, începând cu anul înființării acestei secții, 1968, până în anul 1978, când a fost desființată secția.

b) *Logică generală*, la secția filosofie - istorie, începând cu anul 1976, și, în prezent, la facultatea de Filosofie.

c) *Logică*, la Facultatea de drept, curs de zi și de frecvență. Cursul a fost conceput și slujește practicii judiciare. Din păcate, cursul de logică a fost predat numai un an de zile, deoarece a fost scos din planul de învățământ. L-am ținut sub formă de curs facultativ până în anul 1975, când a fost scos definitiv din planul de învățământ al Facultății de drept. Din anul universitar 1998 – 1999, predau din nou acest curs, sub formă opțională.

d) *Istoria logicii*, la Secția de filosofie, anul IV curs de zi și de frecvență. Cursul oferă studenților dezvoltarea logicii de la origini și până în prezent, folosind texte originale și cele mai importante tratate de istoria logicii.

e) *Teoria sistemelor logice*, la secția de filosofie, anul III și IV. Este curs de metalogic care prezintă principalele sisteme de logică, precum și filosofia care s-a dezvoltat prin interpretarea lor. Cursul oferă studenților o îndrumare temeinică în problemele actuale ale logicii și totodată oferă modele de cercetare științifică aplicată.

f) *Filosofia matematicii*, un curs pe care l-am întocmit și predat un an de zile la anul V matematică. Numai atât a figurat în planul de învățământ.

g) *Istoria filosofiei universale și românești contemporane*, la anul IV, secția istorie-filosofie, începând cu anul universitar 1979 - 1980 până în 1989.

4. În prezent, predau următoarele cursuri:

a) *Logică generală*, la secția de filosofie, anul I.

b) *Epistemologie*, la secția de filosofie anul III.

c) *Logică juridică*, anul I Drept.

d) *Inducție și probabilitate*, curs opțional, la anul III filosofie.

5. În calitate de conducător al Cercului științific studențesc de filosofie am contribuit și pe această cale la formarea studenților ca viitori cercetători.

6. Fac parte, ca specialist, din multe comisii de doctorat la Universitatile din Bucuresti, Iași, Cluj.

III. ACTIVITATE TIINIFIC

Principalele mele contribuții științifice se încadrează în logica generală, deductivă și inductivă, în logica și filosofia științei. Am realizat o *reevaluare a metodelor inductive* din perspectivele logicii și metodologiei științei, pentru ca acestea să devină eficiente în procesul descoperirii relațiilor dintre fenomene. Am făcut o analiză amănunțită a metodelor inductive, prezentând totodată interpretări proprii, în special asupra fundamentului lor logic, demonstrând de ce sunt probabile concluziile obținute cu ajutorul lor (*Metodele inductive*, pp. 63 -121). Sunt trasate câteva jaloane necesare pentru construirea unei *etiologii inductive*, care să fie un organon al descoperirii relațiilor necesare din realitate și în cadrul creșterii metodele inductive sunt concepute ca operații conective care exprimă trecerea de la asocierea constantă dintre anumite determinanți pozitive sau negative ale entităților existente la aflarea felului relației dintre aceste entități. Sunt construite *matrici modale ale determinantelor existențiale*, folosindu-se modalități reale, epistemice și logice. Aceste matrici ajută apoi la construirea unor inferențe probabile care exprimă, la nivel logic și epistemic, situațiile reale de descoperire a relațiilor dintre fenomene. Susținem că orice investigație științifică se caracterizează printr-o competiție logică între probabilitate și certitudine, ceea ce se poate exprima sub forma unei *antinomii metodologice*, în sensul propus de P. Botezatu; este vorba de *antinomia certitudinii*: certitudinea în cercetările experimentale impune restrângerea aplicabilității metodelor inductive, în timp ce probabilitatea permite largirea eficacității lor.

În domeniul logicii științei, am făcut o *analiză sintactico-semantică a explicației științifice*. Sunt propuse patru *sistematizări* explicative: deductiv-universale și - statistice, inductiv-universale și - statistice, prin combinarea a două criterii: for a legăturii logice dintre explanans și explanandum și felul generalizărilor din explanans. Explicația științifică este concepută deopotrivă ca o structură logico-lingvistică și ca un proces rațional prin care este satisfăcut idealul anti-entropic al științei și care permite constituirea unui echilibru între experiență și teorie, între particular și general. Am stabilit și specificul explicațiilor științifice, fundându-le cu ajutorul logicii epistemice bazat pe convingere și încredere rațională; sunt enunțate condiții necesare, suficiente, de raționalitate și restrictive, asigurându-se astfel *juste ea* explicațiilor obișnuite din contexte individuale (psihologice).

În volumul al II-lea al cărții *Explicația și în alegere* am formulat mai multe tipuri de *sistematizări inductive* ale explicației științifice, insistând asupra explicației prin analogie; am ajuns la concluzia că analogia explicativă stă la baza dezvoltării cunoașterii, încât stabilirea asemănărilor și operarea cu ajutorul lor formează trăsături fundamentale ale gândirii umane de la primele ei manifestări până astăzi. Pentru o prezentare adecvată a sistematizărilor explicative statistice, am clarificat mai întâi specificul enunțurilor nomologice statistice: ele își exprimă necesitatea cu ajutorul enunțurilor contrafactice a căror structură am analizat-o pe larg.

O atenție deosebită am acordat-o sistematizărilor explicative inductive statistice, contribuind la elucidarea cauzelor care determină probabilificarea concluziilor - specificul enunțurilor generale care formează premisele, pe de o parte, și natura relației logice dintre premise și concluzie, pe de altă parte. Cu acest prilej, am detaliat mai multe sensuri ale probabilității: a evenimentelor echi-posibile, frecvențială, a tendinței spre realizare, logică, subiectivă etc. Am stabilit o anumită deosebire între probabilitatea subiectivă bazată pe fermitatea reală a opiniei și probabilitatea personală bazată pe fermitatea rațională. Prima este

în funcție de crezarea momentană, a doua este în funcție de credibilitate sau de capacitatea permanentă a unei persoane de a-și utiliza structurile intelectuale pentru formularea opiniilor sale, pentru a decide asupra acțiunilor sale și pentru a aprecia rezultatele la care a ajuns. Am definit plauzibilitatea drept probabilitate subiectivă și logic deopotrivă și am propus *reducia modului ponens* drept schemă pentru modelarea raportului dintre ipoteze și consecințele sale în procesul testării.

În legătură cu obiectivitatea științifică și cu raportul dintre filosofie și știință, am argumentat că, în orice împrejurare, trebuie păstrată *demnitatea filosofiei*; aceasta nu trebuie să limiteze și să preia tehnicile și practicile științei; filosofia trebuie să-și promoveze fără echivoc și fără restricții specificul, conservându-și nealterat limbajul și problematica, dar rafinându-le și adaptându-le cerințelor multiple ale epocii și culturii.

Dimensiunea sistematizatoare am definitivată-o prin considerente originale privitoare la raportul logic dintre *explanans* și *explanandum*. Pentru aceasta, am deosebit între *probabilitatea factuală sau reală* și probabilitatea cognitiv-informațională. Această probabilitate inițial factuală și/sau cognitivă, prezentă în *explanans*, se transmite *explanandum*-ului nu numai pe o cale logic inductivă, așa cum cred unii epistemologi contemporani, considerând că toate sistematizările cu enunțuri statistice și probabile sunt inductive; noi susținem că ele sunt și deductive. Noi considerăm că includerea unei sistematizări inferențiale în clasa deducțiilor sau a inducțiilor nu depinde numai de felul propozițiilor componente, ci și de natura demersului inferențial, de forța de coeziune dintre premise și concluzie (dintre *explanans* și *explanandum*).

Abordarea caracterului probabil al *explanandum*-ului am realizat-o cu ajutorul unor sugestii din lucrările lui Petre Botezatu; astfel, am arătat că, în măsura în care este complet și conține enunțuri generale, orice explicație poate fi interpretată cu ajutorul clasei *vide*; în schimb, o explicație funcțională care, de exemplu, nu face apel la posibilul acțional al unui sistem este principial limitată, oferind un *explanandum* probabil; de asemenea, am aplicat ideea de *adever parțial*, plecând de la conceptul de conținut de adevăr, utilizat de Popper; în sfârșit, am detaliat procesul de probabilizare a *explanandum*-ului cu ajutorul *implicației probabile* descris de Petre Botezatu.

Pentru prima dată în literatura de specialitate, am abordat *dimensiunea hermeneutică* a explicației științifice; susțin ideea că omul este o ființă culturală, înzestrată cu capacitatea și dorința de a lua atitudine deliberată în fața lumii pentru a-i atribui semnificație, pentru a-i da sens. Omul este în același timp și autor și actor, și spectator, toate aceste determinări fiind când din om o ființă culturală în stare să creeze, să explice și să înțeleagă pentru a interpreta și a evalua ceea ce este și ceea ce el face. Deci în alegerea însoțite mereu și pretutindeni explicația; ea o provoacă, îi controlează demersurile și îi validează concluziile, atunci când intră în conjuncție cu criteriile obiective ale validității.

În studiul *Criteriologia adevărului*, am clarificat mai întâi noțiunea de criteriu alethic; apoi am examinat și am confruntat între ele cele două criterii principale ale adevărului, corespondența și coerența. Am respins afirmația curentă că practica ar constitui criteriul unic al adevărului, deoarece această opinie implică două erori: ideea criteriului alethic unic și ideea că practica este numai criteriu alethic. Se demonstrează că practica științifică, element al practicii social-istorice, constituie fundamentul care justifică geneza și coroborarea criteriilor alethice. Deoarece se relevă coexistența mai multor tipuri de adevăr, cum sunt adevărul logic, matematic, factual și filosofic, nu satisface un singur criteriu al adevărului. Unele criterii dețin un rol decizional (corespondența), altele au un rol demonstrativ și euristic (coerența), altele rol pragmatic, performativ etc.

Analiza logică a enunțurilor condiționale contrafactice, a enunțurilor nomologice, a ipotezelor, a raționalității științifice și a probabilității formează teme însemnate ale investigației științifice pe care o desfășor. În prezent lucrez la un sistem de logică hermeneutică.

IV. C R I P U B L I C A T E

1. *Metodele inductive*, Editura tiin ific , Bucure ti, 1975, 200 p. Cartea a fost recenzat i apreciat pozitiv de D.N. Zaharia în „Cronica” din 5.IX.1975 i în „Opinia studen easc ”, mai 1976; în revista „Dialog” de Corneliu Ostahie-Cosmin. De asemenea, A. Dumitriu a consemnat-o în *Istoria logicii*. Ion Didilescu a scris o ampl recenzie asupra c r ii în „Revista de filosofie”, nr.4, 1976, pp. 477–481. Cit m din finalul recenziei: „Lucrarea lui Teodor Dima la care ne-am referit în rândurile de mai sus este scris limpede i elegant, încadrându-se prin aceasta în tradi ia creat de Universitatea din Ia i pe linia de logicieni T. Maiorescu, Ion Petrovici, Petre Botezatu; cuprinde o mare bog ie de idei i este bine documentat i mai presus de toate dezv luie insatisfac ia autorului ei fa de starea de lucruri din domeniul filosofic de care se ocup i o gândire riguroas , nuan at i îndr znea , însemnele de totdeauna ale spiritului filosofic”. P. Botezatu citeaz cartea în *Constituirea logicit ii*, Editura tiin ific , Bucure ti, 1983, p. 33, iar Traian tirb , în *Coresponden e structurale în logica modern* , Editura Junimea, Ia i, 1986, p.224; Leonard Gavrilu citeaz cartea în *Mic tratat de sofistic* , Ed. IRI, 1996; este citat de tefan Lan o , în *Logica general* , Editura Napoca Star, 1999, p.253, 260, 265, 290; cartea este utilizat pe larg de Ioan Ro ca, în *Filosofia modern* , Editura Funda iei „România de mâine”, Bucure ti, 1999, pp. 31 – 36. Este citat de tefan Alexandru B i anu, în *sensuri i marginalii în epistemologia clasic i epistemologia social* , Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 2003, pp.22; Gh. Stan, în *Paradox, antinomie, adev r*, Editura S. Scribul, 2003, Slatina, citeaz pp. 129–130; Teodora Prelipcean, în *Explicia ia în tiin ele socio-umane*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 2004, citeaz p. 9; Ioan Biri , în *Valorile dreptului i logica inten ional* , Editura Servo-Sat, Arad, 1996, citeaz la p. 27; citat de tefan Celmare, în *Despre dimensiunile empirice*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Ia i, 1996, p. 92; Dumitru D. Ursache citeaz în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, 2005, p. 151 i 154.

2. *Între pruden i eroare. Eseu asupra naturii i dinamicii tiin ei*, Editura Junimea, Ia i, 1978, 224 pp. Cartea este rodul unor cercet ri i studii efectuate în aproximativ 10 ani. Ea cerceteaz aspecte dinamice ale tiin ei, ale condi ion rii tiin ei, raportul dintre subiect i obiect în procesul de constituire a tiin ei, elemente ale unui model simplificat de cercetare tiin ific , nivelul teoretic al construc iei tiin ifice. Cartea a fost recenzat de Tudor Ghideanu în „Cronica”, nr.30(652), 28.07.1978, de Elena Solunca în „Contemporanul”, nr. 35, 08.09.1978, de Valeriu Gherghel în „Opinia studen easc ”, Nr. 6 (34), oct. 1978, („pentru ceea ce este interesant în rândurile scrise, datorz totul sistematicei, frumoasei c r i a profesorului ie ean...”), de D.N. Zaharia în “Revista de filosofie”. nr. 2, 1979, pp. 239–242. C lin Candiescu prezint o recenzie, în limba francez , în „Revue Roumaine des Sciences Sociales”, nr.2, 1979. Cartea este citat de Petre Pânzaru în cartea sa *Condi ia uman din perspectiva vie ii cotidiene*, Editura Albatros, Bucure ti, 1981; de asemenea, cartea a fost citat de Ioan S. Cârâc în *Introducere în semantica propozi iei*, Editura tiin ific , Bucure ti, 1991 pp.29, 76; de Petru Ioan, în *Adev r i performan* , Editura tiin ific i Enciclopedic , Bucure ti, 1987; de Petre Botezatu, în *Constituirea logicit ii* Editura tiin ific i Enciclopedic , Bucure ti, 1983; de D.N. Zaharia, în *Forma iunea epistemic i*

funcia ei antinomic, în Angela Botez (coord.), *Privire filosofică asupra raionalității ei*. Editura Academiei, București, 1983, p. 153 și 161, de Ioan S. Cârâc, în *Semnificația „semnificației” semantice*, studiu în Teodor Dima (coord.), *Întemeieri raionale în filosofia ei*, Editura Junimea Iași, 1984; de Traian Tîrb, în *Correspondențe structurale în logica modernă*, Editura Junimea, Iași, 1986, p.246, 259; Constantin Grecu prezintă capitolul dedicat problematizării în articolul *Questioning in Romania*, apărut în „Questioning exchange”, nr.6, 1985, University of California, S.U.A.; D.N. Zaharia citează cartea în cartea sa *Paradoxul creației științifice*, Editura Junimea, Iași, 1985, p.54, 80, 82, 106, 154; Traian Tîrb, *Strategii complementare în metodologia logicii contemporane*, în vol. *Cunoașterea, eficiența, acțiune*, Editura Politică, București, 1988, p. 228; I. Marin Danciu, în *Adevăr și interes*, Editura Limes, Cluj, 2001, pp.133-134; citat în Alexandru Suci, *Filosofia ca ontologie și gnozeologie*, Editura Paralela 45, 2001, p. 260; revista *Săptămâna* a consemnat astfel: „În Editura Junimea (Colecția „Humanitas” s-a tipărit o lucrare ce ne reține atenția prin competența teoretică, prin suplerea argumentației, gradul de frază. Ne referim la eseul semnat de Teodor Dima și purtând un titlu ce invită la meditație: *Între prudență și eroare*, Alexandru Leordan, în studiul *Raionalitate și valorizare* („Probleme de logică”, vol. XI, Editura Academiei Române, București, 2004, pp.22 – 23), citează din carte pentru a argumenta ideea de argument anticipativ; cartea este citată de Ștefan Lănoș, *Logica generală*, Editura Napoca Star, Cluj, 1999, pp.312-313 citat de Ioan Cârâc în *Teoria și practica semnului*, Editura Institutul european, Iași, 2003, p.289; același autor o citează în *Curs de semantică*, Editura Edmunt, Brila, 2001, p. 48; citat de Gheorghe Stan, *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina 2003, p.118. Citat de Liliana Stan, în *Problema idealului*, Editura universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2003.

3. *Dialectica procesului de cunoaștere*, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1978, 105 pp. Are următorul cuprins: Perspective de abordare a cunoașterii; elemente ale procesului de cunoaștere; cunoașterea perceptivă; cunoașterea rațională; cunoașterea empirică și cunoașterea teoretică; cunoașterea și aplicabilitate. Lucrarea a fost recenzată de Ștefan Celmare în „Cronica”. Este citată de Petru Ioan, în *Adevăr și performanță*, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1987, p.52; de Ioan S. Cârâc, *Introducere în semantica propozițiilor*, Editura științifică, București, 1991; de Edmond Nicolau, în *Ingineria cunoașterii*, Editura Albatros, 1985; este citată de Ștefan Celmare, în *Studiile filosofice*, Editura Junimea, Iași, 2006, p. 99.

4. *Explicația în alegere*, vol. I, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1980, 220 pp. Este primul volum dintr-o monografie amplă asupra explicației științifice, care cuprinde multe considerații personale semnificate și apreciate de specialiști: Ionel Purica, în „Contemporanul”, nr.40, din 1980 a prezentat o amplă recenzie; la răsăritul nostru din „Cronica”, nr.37, 1982, I. Purica a mai publicat o intervenție în „Cronica”, nr.50, 1982; Victor Ștefan și D.N. Zaharia au publicat recenzii ample și sugestii în „Revista de filosofie”; recenzie a publicat și Petru Ioan în „Cronica”, reluat în cartea *Perspective logice*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 206, 285 -289; cartea este citată de Petre Pânzaru în cartea *Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene*, Editura Albatros, București, 1981, p. 74, 81; de Ioan S. Cârâc, în studiul *Semnificația „semnificației” semantice*, din vol. Teodor Dima (coord.), *Întemeieri raionale în filosofia ei*, Editura Junimea, Iași, 1983, p. 132; S. Petrescu și V. Petrescu, în *Metode și modele în termodinamica tehnică*, Editura Tehnică, București, 1988, la p.39, au arătat că „Teodor Dima utilizează în sens creator laturile pozitive ale empirismului, raționalismului și pragmatismului”; la pagina 51, aceiași autori au citat „Explicația deci în alegere are două contexte: unul al justificării și altul al descoperirii” apoi, la p.51, au scris: „Vom aplica această teză a epistemologiei la termodinamică”. Paul Caravia, în *Discipline, conexiuni, în alegere creatoare*, Editura științifică, București, 1991, p.110, 115; Ioan S. Cârâc citează cartea în *Introducere în semantica propozițiilor*, Ed. științifică, București, 1991, p. 87;

Constantin Sîlvstru citează cartea în *Logică și limbaj educațional*, Ed. Didactic și Pedagogic, București, 1994, pp. 278, 284 și urm.; C. Sîlvstru, utilizează cartea de la p.76 la 113 în *Modele argumentative în discursul educațional*, Editura Academiei Române, București, 1996, p.203; Mihai C. Dorin, în *Explicația și justificarea în istoriografie I*, din revista „Dialog”, nr. 110 – 111, dec. 1986, ian. 1987, citează de la pag. 9: „În epoca modernă, explicația științifică și-a legat numele de principiul determinismului. Proliferarea științelor a avut ca efect diversificarea explicației științifice”. Angela Botez apreciază că au fost elaborate interesante construcții teoretice dialectice referitoare la unitatea științelor, la faptul că teoria științifică, la explicația și interpretare (T. Dima, I. Pârvu ș.a.)”. De asemenea, este citat și apreciat concepția noastră despre epistemologie. „Epistemologia trebuie să ofere o „imagine complexă în care știința să apară în același timp structurată în sisteme teoretice, în paradigme, și dinamică, facilitând restructurări de fundamente și reevaluări. Epistemologia – apreciază în lucrările sale T. Dima – trebuie să evite supraestimarea laturii structurale, dar și a celei dinamice, ceea ce ar duce la relativism gnoseologic. După același autor, explicația științifică este, deopotrivă o structură și un proces rațional, prin care este satisfăcut caracterul entropic al științei, ce permite echilibrul dintre experiență și teorie” („*Era socialistă*”, nr.16, 1981, p.23). Gh. Andronache a publicat o recenzie în *Dialog*, nr. 79 – 80, 1981; În *Spt mâna*, nr. 512, din 26 sept. 1980, a consemnat: „Teodor Dima este autorul eseului *Explicația și în alegere*, studiu substanțial câmpând în teritoriile ontologiei”. Gerard Stan citează în *Ordinea naturii și legile științei*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2004, pp. 221, 225–240; Ștefan Lănoș, în *Logica generală*, Napoca Star, Cluj, 1999, pp.163 – 164, este utilizat analiza noastră făcută enunțurilor contrafactice și se citează p.171, de asemenea, În *alegere*, p.285. Ioan S.Cârâc, în *Teoria și practica semnului*, Institutul European, Iași, 2003, citează la p. 299 un fragment despre „întâlnirea dintre existență și rațiune”, din lucrarea mea. C. Grecu, în studiul *Explicații alternative în știință*, din C. Grecu (coord.), *Aspecte ale istoriei și filosofiei științei*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2001, la p. 277, consideră că T. Dima este unul dintre filosofii bine cunoscuți ai științei, alături de R.B. Braithwaite, E. Nagel, C.G. Hempel, N. Rescher, E.P. Nikitin, L. Tondl și citează din carte. Ioan S. Cârâc, în *Curs de semantică*, Editura Edmunt, Brăila 2001, citează pp. 166, 167 ș.a. la p.49, 58. Teodora Prelipcean, în *Explicația în științele socio-umane*, Editura Didactic și Pedagogic, București, 2004, citează din următoarele pagini ale cărții: 76, 86, 88-113, 130-131, 131-140, 148-149; Ioan Biriș, în *Valorile dreptului și logica intențională*, Editura Servosat, Arad, 1996, la p. 39, arată că „În literatura noastră de specialitate, profesorul Teodor Dima acordă o atenție deosebită raportului «explicația-în alegere», făcând o analiză profundă, istorică și sistematică, în cele două volume pe care le-a consacrat acestei problematice...”.

5. *Întemeieri raionale în filosofia științei* (coord.), Editura Junimea, Iași. 1983, 250 pp. Ideea centrală a volumului pledează pentru necesitatea utilizării aparatului precis al logicii atât pentru întocmirea exegezelor contemporane de istorie a filosofiei cât și pentru elucidarea unor structuri epistemice ale științei. Volumul este citat de Gheorghe Mihai în cartea *Psihologică argumentării dialogale*, Editura Academiei, București, 1987, p.108; Citat de C. Sîlvstru în *Logică și limbaj educațional*, Ed. Didactic și Pedagogic, București, 1994, p. 282, și în *Modele argumentative în discursul educațional*, Ed. Academiei Române, București, 1996. Mihnea Gheorghiu în *Note despre valoare*, din „Contemporanul”, nr.15 (1952), din 06.04.1984, p. 4, consemnează astfel apariția cărții: „La începutul deceniului în curs, editura Ileana Junimea publică lucrarea *Adevăruri despre adevăr*, primul volum din seria „Știință, Limbaj, Cercetare”, patronat de regretatul filosof și logician prof. Petre Botezatu, în memoria căruia au apărut recent trei eseuri reunite în aceeași carte, *Întemeieri raionale în filosofia științei*, ultimul din seria volumelor amintite, de Teodor Dima (coordonator), Ioan Cârâc și Rodica Leioiu, discipoli devotați ai dascălului dispărut, Deși cercetarea lor ne introduce într-o zonă mai puțin frecventată, cu preocupări și limbaj specific, studiul avansează în câmpul investigației epistemologice, întinzând o punte între convingere și certitudine care deschide

spre teoria valorilor o interesantă idee: „, tiin a clasic se voia obiectiv , constituindu-se ca i cum realitatea i s-ar impune de la sine, cunosc torul neperturbând cu nimic transformarea realului „pur” în real tiin ific; dar s-a constatat c , tocmai din acest motiv, pot ap rea discrepan e între enun urile tiin ifice i adev rurile exprimate”. Cartea este recenzat de Ioan Munteanu, în ziarul „Înainte” din Br ıla, nr.6/03.1984.

6. *Logica general* , (coord.), Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 1991, 420 pp. Este rezultatul unei activit i de aproximativ patru ani pentru a ordona i coordona contribu iile colegilor Dr gan Stoianovici i Andrei Marga. Este un tratat indispensabil studen ilor de la Facult ile de Filosofie; Leonard Gavrilu o citeaz în *Mic tratat de sofistc* , Ed. IRI, 1996, citat în Alexandru Suci, *Filosofia ca ontologie i gnoseologie*, Editura Paralela 45, 2001, p.295. Capitolul dedicat no iunilor, scris de mine, este utilizat de tefan Lan o , în *Logica general* , Editura Napoca Star, Cluj, 1999, pp. 81–83, 87. Constantin S l v stru, în *Teoria i practica argument rii*, Ed. Polirom, Ia i, 2003, citeaz la p.211. Capitolul *Teoria termenilor (no iunilor)* este citat de Efim Mohorea, în *Logica juridic* , Chi in u, 2001, pp. 78, 94, 96; este semnalat de Gheorghe Clitan, în *Gândirea critic – micromonografie*, Editura Eurobit, Timi oara, 2003, p. 47; consemnat de Melentina Toma, în *Erorile de argumentare, în perspectiva unei tipologii semiotice*, Editura „ tefan Lupa cu”, Ia i, 2004, p. 20; abordarea analogiei este citat de Dumitru D. Ursache, în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neam , 2005, p. 70.

7. *Explicarea i în elegere*, vol. II, Editura Graphix, Ia i, 1994, 320 p., continu preocup rile noastre din domeniul logicii tiin ei; sunt prezentate sistematiz ri logice deductive i inductive, care sunt determin ri explicative ample, în componen a c rora într i diferite tipuri de inferen e i con inuturi tiin ifice, stârnind totodat semnific ri filosofice cu ecouri culturale. Cartea cuprinde i o dimensiune hermeneutic , dezvoltând o serie de paradigme ale cunoa terii; conceptul de probabilitate este analizat pe larg, f cându-se preciz ri asupra sensurilor sale fizice, logice i subiective: C. S l v stru, *Modele argumentative în discursul educa ional*, Ed. Academiei Române, Bucure ti, 1996, la p.203 sunt citate pp. 76 - 113; C. S l v stru, în *Ra ionalitate i discurs*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 1996, pentru sistematizarea conceptului de *în elegere* trimite la această carte, p. 168. C. S l v stru semnaleaz c am utilizat teoria lui Petre Botezatu referitoare la procedeele de construc ie a inferen elor cu concluzii probabile pentru explicarea modului în care se constituie explica ii tiin ifice probabile; ideea de baz este aceea de „clas semivid ”. De asemenea se citeaz c „de i nu este formal structurabil dup scheme silogistice, totu i, în m sura în care este complet i con ine enun uri generale, orice explica ie (i aceea func ional) poate fi interpretat cu ajutorul clasei vide” (*Antinomiile receptivit ii*, Editura Didactic i Pedagogic , R.A., Bucure ti, 1997, p. 183. Lumini a Ad mu , recenzeaz cartea sub titlul *Explic, deci în eleg*, în “Convorbiri literare”. A. Carpinschi i C. Bocancea utilizeaz cartea în *tiin a politicului* Editura Universit ii „Al. I. Cuza”, 1998, p. 92. C. Mitr face trimitere în *Gândirea filosofic între originar i temeii*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 1999, p. 30; Teodora Prelipcean, în *Explicarea în tiin ele socio-umane*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 2004, citeaz de la paginile 8-12, 13, 15, 121-122, 130-131, 220; Corina Benea, în *Modelarea explica iei tiin ifice*, Editura Argonaut, Cluj Napoca, 2005, citeaz din urm toarele pagini: 11, 12, 14-15 .a., 136-150; în *Introducere* (p. 9), autoarea c r ii spune: „Teodor Dima, în cele dou volume intitulate *Explicarea i în elegere*, acoper vastul domeniu al filosofiei din trei perspective de p trundere teoretic : dimensiunea istoric , dimensiunea clarificatoare i cea sistematizatoare”; este citat de Elena Bondor, în *tefan Lupa cu, în perspectiva logicii „dialectice”*, Editura Univ. „Al. I. Cuza” Ia i, 2005, p. 110.

8. *Logic și argumentare*, Editura Institutului European, Iași, 2000, 132 pp.; este semnalat de Gheorghe Clitan, în *Gândirea critic – micromonografie*, Editura Eurobit, Timișoara, 2003, p. 47; consemnat de Melentina Toma, în *Erorile de argumentare, în perspectiva unei tipologii semiotice*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2004, p. 20.

9. *Privind înapoi cu deferență*, Editura Academiei Române, București, 2006, 310 pp. Recenzie: Codrin Dinu Vasiliu, în „Symposion”, tom. V, nr. 1(9), 2007, pp. 383–384; Bogdan Baghiu, în „Revista de Filosofie”, tom LIV, nr. 3–4 mai–august 2007, pp. 442–446.

V. EDIȚII ÎNGRIJITE

1. Petre Botezatu, *Introducere în logică*, ed. I, Editura Graphix, Iași, 1994, 2 volume, 500 p.; ed. a II-a, Editura Polirom, Iași, 1997. Am realizat *Introducerea*, note și comentarii. Este o lucrare unică în literatura de specialitate de la noi; ea a rămas în manuscris; eu am pregătit-o pentru tipar, utilizând și unele texte din cărțile publicate de logicianul Petre Botezatu. Ștefan Munteanu, citează din *Prefață*, în *Contribuția lui Petre Botezatu la redefinirea logicii*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, p. 115.

2. Dumitru Isac, *Cunoașterea și transcendența*, Editura Cantes, Iași, 1999, prima ediție, Cernăuți, 1949; am îngrijit ediția a II-a și am scris un studiu introductiv.

3. *Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română*, Lucrările Sesiunii științifice: „110 ani de la nașterea lui Petre Andrei”, Academia Română, București, mai 2001, Editura Cantes, Iași, 2001; consemnat de Liliana Stan, în *Problema idealului*, Editura „Al. I. Cuza”, Iași, 2003.

4. Petre Botezatu, *Cauzalitatea fizică și panquantismul*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2002, Studiu introductiv, note și comentarii. Cartea este recenzată de Ștefan Celmare, în „Revista de filosofie”, nr. 5–6, 2002, pp. 665–670, cu titlul *Cauzalitatea fizică și panquantismul în orizontul gândirii lui Petre Botezatu*; ediția este consemnată de Petru Ioan, în *resemnificări*, vol. I: *Logica la confluența cu hermeneutica*.

5. *Vasile Conta – valorizare și interpretare*, Editura Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2003.

VI. STUDII PUBLICATE ÎN VOLUME

1. *Natura deductivă a metodei reziduurilor*, în vol. *Filosofia științei ei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971, 9 pp. Studiul a fost prezentat mai întâi sub formă de comunicare la o sesiune științifică a Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Se aduc argumente și se desprind anumite consecințe din ideea că metoda reziduurilor este, spre deosebire de celelalte patru metode ale lui Mill, de natură deductivă; este citat de Ioan Biriș, în *Valorile dreptului și logica intențională*, Editura Servo-Sat, Arad, 1996, p. 27.

2. *De la probabilitate la certitudine în metodele experimentale*, în vol. *Probleme de filosofie a tiin ei*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 1972, 16 pp. Se dezvolt comunicarea prezentat la Congresul Interna ional de Logic din 1971. Utilizându-se no iunile de condi ie suficient , condi ie necesar i condi ie suficient i necesar i, ca aparat matematic, calculul propozi ional, demonstr m c , în condi ii foarte severe, se poate dobânda certitudine în metodele experimentale.

3. *Controversele induc iei*, în vol. *Direc ii în logica contemporan* , Editura tiin ific , Bucure ti, 1974, 50 pp. Un studiu amplu despre induc ie i problemele logice i filosofice pe care aceasta le ridic . Sunt analizate principalele tipuri de induc ie, paradoxele confirm rii, antiinductivismul, aspectul probabilist al induc iei etc. Asupra studiului s-au exprimat opinii favorabile. De exemplu: S. Dragoman (D. Stoianovici): „Acest text exceleaz prin varietatea informa iei, care tocmai de aceea a trebuit s fie introdus adesea foarte lapidar, doar ca o trimitere a cititorului la surse. T. Dima frecventeaz de mult vreme i cu pasiune problematica induc iei” (*Câteva sinteze privind cercet ri de logic contemporan* , “Revista de Filosofie”, nr. 2, 1975). Pascal Bentoiu îi acord studiului nostru dou pagini din cartea sa *Gândirea muzical* , Editura Muzical , Bucure ti, 1975, notând astfel: „M sprijin în acest pasaj pe excelentul studiul intitulat “Controversele induc iei” i semnat de T. Dima în volumul colectiv *Direc ii în logica contemporan* ; tefan Lan o utilizeaz studiul nostru în cartea sa *Valoarea euristic a previziunii tiin ifice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976, la pagina 68. Anton Dumitriu semnaleaz studiul nostru în a sa *Istorie a logicii*, editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 1976. tefan Celmare citeaz studiul nostru în cartea sa *Determinism i cauzalitate*, Editura tiin ific i Enciclopedic , Bucure ti, 1979, p.84 i 85 i în *Perspective epistemologice*, Editura Universit ii „Al. I. Cuza”, Ia i, 1993, p.97; Petru Ioan face referiri la studiu în *Perspective logice*, Editura Junimea Ia i, 1987, p.135; Ioan S. Cârâc îl citeaz la p.117, în cartea *Introducere în semantica propozi iei*, Editura tiin ific , Bucure ti, 1991; este citat de tefan Lan o , în *Logica general* , Editura Napoca Star, 1999, Cluj, p. 257.

4. *Tipuri de explica ie tiin ific : explica ia dispozi ional i explica ia genetic* , studiu publicat în vol. *Epistemologia i analiza logic a limbajului tiin ei*, Editura Politic , Bucure ti, 1975, 12 pp. Se sus ine ideea c , în timp ce printr-o explica ie cauzal propriu-zis exprim m una dintre cauzele posibile sau condi ia suficient pentru producerea unui fenomen, printr-o explica ie dispozi ional exprim m condi ia necesar sau acea condi ie f r de care un fenomen nu se poate produce. De asemenea, se propune, pentru explica ia genetic , structura polisilogismului. Lucrarea este citat i utilizat pe larg de Oscar Hoffman în cartea sa *Sisteme conceptuale opera ionale în sociologie*, Editura tiin ific i Enciclopedic , Bucure ti, 1987, pp.72–78. Autorul constat c analiza f cut de noi explica iei dispozi ionale poate fi aplicat în sociologie la studiul integr rii profesionale. De asemenea, este citat de I. Dorofte, în cartea sa *Analiza i predic ia performan elor umane*, Editura Didactic i Enciclopedic , Bucure ti, 1981, p.42; Teodora Prelipcean, în *Explica ia în tiin ele socio-umane*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 2004, citeaz de la paginile 154-159, 160, 161.

5. *Inferen ele inductive*, capitol din *Teoria cunoa terii tiin ifice*, sub redac ia lui t. Georgescu, M. Flonta, I. Pârvu, Editura Academiei, Bucure ti, 27 pp. Sunt prezentate principalele tipuri de argumentare inductiv , dintr-o perspectiv gnoseologic . Acest capitol a fost analizat în cadrul catedrei de filosofie de la Universitatea din Bucure ti. Capitolul este citat i utilizat de Cristian Bocancea în studiul *Considera ii despre un model unificator al cunoa terii tiin ifice*, în “Revista de filosofie”, nr.3 - 4, 1991, pp.287 - 288.

6. *Ipoteza tiin ific* , capitol din *ibidem*, 25 pp. Este subliniat i analizat pe larg rolul ipotezei în cunoa terea tiin ific . A fost analizat în cadrul catedrei de filosofie de la Universitatea din Bucure ti. Capitolul este citat de Traian D. St nciulescu i Daniela M. Manu, în *Metamorfozele luminii*, Editura Performantica, Ia i, 2001, p. 278.

7. *Physics and the Diversification of Types of Scientific Explanation*, în vol. *General Relativity and Gravitation*, Bucharest, 1980, pp. 491 - 496.

8. *Historical Significances of the Relations between Causality and Scientific Explanation*, în vol. *Dialectics - System - Science*, Editura Academiei, 1981, pp. 189 – 202, semnalat de Ion Tudosescu, în *Ordine i hazard*, Editura Adev rul, Bucure ti, 1996, p.231, citat în Al. Suci, *Filosofia ca ontologie i gnoseologie*, Editura Paralela 45, 2001, p.281.

9. *Ra ionalitate i inconsisten logic* , studiul inclus în volumul *Aspecte filosofice ale ra ionalit ii tiin ifice*, coord. A. Botez, Editura Academiei, Bucure ti, 1983. Se pledeaz pentru l rgirea con inutului termenului de ra ionalitate tiin ific astfel încât s fie respectate principiile i regulile logice, totodat fiind permis confruntarea de con inuturi ra ionale contradictorii; Dumitru D. Ursache citeaz în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neam , 2005, p. 122.

10. *Criteriologia adev rului*, studiu în volumul *Adev ruri despre adev r*, Editura Junimea, Ia i, 1981, 116 pp. Dintre problemele abordate semnal m: raportul dintre adev r, defini ia i criteriile lui, purt tori ai adev rului, criteriul coresponden ei, criteriul coeren ei, corelativitatea criteriilor adev rului. Studiul este citat de Gh. Mihai, în *Încerc ri asupra argument rii*, Ed. Junimea , Ia i, 1985, p.36; de I. Marin Danciu, în *Adev r i interes*, Editura Limes, Cluj, 2001, pp.135-137. În recenzia f cut c r ii, Acsinte Dobre se refer la studiul meu astfel: „O cuprinz toare analiz filosofic asupra cunoa terii tiin ifice i a adev rului, ca finalitate i valoarea ei, realizeaz T. Dima în studiul „Criteriologia adev rului”. Sunt urm rite atât no iunea general de criteriu al adev rului cât i principalele ei ipostaze (coresponden a, coeren a) în diferite variante mai vechi(Aristotel) sau mai noi(B. Russell, R. Carnap, N. Rescher .a.) cu interrela iile i func iile corespunz toare” („Era socialist ”), nr. 1, 10.01. 1983, p.46. Gheorghe Mihai, în recenzia f cut c r ii, scrie: ”Dup cum arat Teodor Dima, ideea corelativit ii criteriilor adev rului a fost o preocupare constant a sa înc din 1976.... el ne atrage aten ia c abordarea criteriilor decurge necesar din raportul logico-epistemologic dintre adev r, defini ia i criteriul lui. Practica fundamenteaz direct func ionarea criteriilor adev rului i indirect con inutul gândirii. Aser iunile propozi iilor enun iative sunt purt toare ale adev rului. Obiec iile autorului fa de o seam de concep ii contemporane îi permit avansarea solu iilor proprii, care au la baz teza – „coresponden a este singura rela ie relevant pentru definirea adev rului”, amendat de rezerva îndrept it privitoare la procesul cognitiv ca reflectare punctiform ”(*Cronica*, 28(858), 09.07.1982). Petru Ioan, în *Resemnific ri*, vol. I: *Logica, la confluen cu hermeneutica*, Editura „ tefan Lupa cu”, Ia i, 2004, pp.71 –72, prezint studiul pentru importan a acordat criteriului coerentist al adev rului; Marius Popescu, în *Rolul ipotezei în tiin ele formale*, „Symposion”, nr. 2(6), 2005, citeaz la p. 400; Mar ian Iovan, în *Adev rul i cultura juridic* , Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, pp. 56-58; Dumitru D. Ursache citeaz în *Introducere în filosofia lui Lucian Blaga*, Editura Crigarux, Piatra Neam , 2005, p. 102; Cristina_Maria Boldurean, *Drept i ra ionalitate*, 191, 192, 194, 195, citeaz pp. 106–109; C t lina Daniela R ducu, în „*Pluralism ontologic*” i ideea „*sim ului comun*” din perspectiva filosofiei analitice, Editura Lumen Ia i, la pp. 19, 127 i 197, paginile 131, 144 i 172.

11. *Ubicuitatea logicii și a dialecticii*, studiu în volumul *Karl Marx, 100 de ani de la moarte*, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1983, coord. de D. Ghișe, Mihai Achim și Andrei Marga; printr-o analiză amănunțită se susține că între logică și dialectică este un raport de complementaritate operațională. Ele se presupun și se servesc reciproc. Volumul a fost recenzat pe larg de Al. Tănase în „România literară”; despre studiul meu scrie: „Teodor Dima își axează demonstrația pe ideea că, întocmai ca și dialectica, logica este prezentă, cu criteriile ei de precizie, ordine și rigoare în toate domeniile cunoașterii, în toate formele culturii – deci în toate științele, precum și în filosofie, și nu doar în filosofia științei ei, ci în toate disciplinele filosofice. Logica dialectică nu este o *art logică*, ci logica dialectizată (cum cerea Hegel), logica în eleas că știința legilor și formelor gândirii corecte, a formelor unor conținuturi determinate”. Nelu Zăgrăvu, în „Cronica” nr.12 (947), 23.03.1984, făcând o recenzie volumului, despre studiul meu arată: „Într-un studiu al cărui titlu amintește de o apreciere a profesorului Petre Botezatu, Teodor Dima refuză să se subscrie la acele poziții care, fie subordonează logica dialecticii, fie juxtapune logica cu logica dialectică. În concepția cercetătorului român „logica și dialectica se presupun și se servesc reciproc, fără a se subordona una alteia”, între ele există un „raport de complementaritate operațională”, dar logica, „datorită disponibilității totale a structurilor sale formale (...), se constituie în fundament al dialecticii”.

12. *Semnificații filosofice ale unor concepte semantice*, în *Probleme de istoria și filosofia științei ei*, Academia Română, Filiala Iași, 1984.

13. *Despre abordarea probabilistică a propensiunii*, în *Știința și Tehnică - Umanism*, Institutul Politehnic, „Gh. Asachi”, Iași, 1984.

14. *Sensul subiectiv al probabilității*, în volumul menționat.

15. *Fizica din prima jumătate a secolului al XX-lea în concepția lui Hans Reichenbach*, în vol. *Probleme de istoria și filosofia științei ei*, Institutul Politehnic „Gh. Asachi”, Iași, 1985.

16. *Din fals rezultă orice*, un studiu amplu, în care sunt valorificate cercetările întreprinse în istoria filosofiei moderne și contemporane. El este inclus în vol. *Întemeieri rationale în filosofia științei ei*, pe care îl coordonez la Editura Junimea, Iași, 1983. Petru Pânzaru citează în *Viața și activitățile filosofiei și ale științelor contemporane*, Editura Albatros, București, 1985, p.38.

17. *Posibile semnificații ale „Eonului dogmatic”*, în vol. *Lucian Blaga - cunoașterea și creația*, Editura Cartea Românească, București, 1987. Este citat de Alexandru Petrescu, în *Lucian Blaga: o nouă paradigmă în filosofia științei ei*, Editura Eurobit, Timișoara, 2003, pp.151, 155, 156, 157. Lucrarea este citată de Gheorghe Stan, în *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, p. 58, 59, 61, 64, 66, 69.

18. *Însemnări despre importanța referinței și despre raportul ei cu adevărul*, în vol. *Cunoașterea, eficiența, acțiunea*, vol. Editura Politică, București, 1988. Studiul este citat de Gheorghe Stan, în *Paradox, antinomie, adevăr*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, p. 72.

19. *Athanase Joja despre unitatea dialectică dintre deducție și inducție în cadrul logicii apofantice*, în vol. *Athanase Joja în cultura românească*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.

20. *Aspecte ale dialecticii posibilului, relevate prin interpretarea probabilităților cu ajutorul „tendințelor”*, în vol. *Coordonate ale gândirii filosofice și social-politice românești contemporane*, Editura Junimea, 1989, pp. 138–172.

21. *Aspecte ale gnoseologiei consonantice*, în Mircea Filip și Anca Untu Dumitrescu (rectori), *Consonantica în relație cu știința contemporană*, Editrice Nagard, Milano, 1989, pp. 60–65.

22. *Logică și probabilitate*, în *Probleme de logică*, vol. X: *Identitate, Contradicție, Temporalitate*, Editura Academiei Române, București, 1993, pp. 33–44.

23. *Eonul dogmatic și destinul omului creator*, în Angela Botez (coord.), *Dimensiunea metafizică a operei lui Lucian Blaga*, Editura științifică, București, 1996, pp. 252–256.

24. *Sensuri intra- și extra-propoziționale ale noțiunilor*, în vol. *Petre Botezatu – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, pp. 66–74; studiul a fost citat de Valic Mihuleac în *Despre noțiunile colective*, „Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași, seria Filosofie, 1997–1998, p.115. Ioan Cârâc, în *Teoria și practica semnului*, Institutul European, Iași, 2003, p. 307, citează concepția mea din acest studiu privitoare la structura noțiunilor.

25. *Dumitru Isac, în contextul românesc al filosofiei postbelice – 85 de ani de la naștere*, în vol. *Ideea și valori perene în știința socio-umane*, Academia Română – Filiala Iași, 1997, pp.14–25.

26. *Ideea teoretică – fundament cognitiv general*, în Mircea Borcil (coord.), *Eonul Blaga – întâiul veac*, Editura Albatros, București, 1997, pp.340–346.

27. *Amânarea – condiție euristică a explicării omului*, în vol. *Mihai Ralea – centenar*, Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Științe Socio-umane, 1998, p. 22–26.

28. *Schiță a unei etiologii inductive*, în Ctin. Grecu și I. Lucic (coord.), *Logică și ontologie*, Editura Trei, Timișoara, 1999, pp. 35–44. În acest studiu Alexandru V. Mureșan găsește idei foarte interesante și îl citează (vezi *Cercetări de logică din perspectiva informațională*, Editura Școala Vremii Arad, 2002, pp.186–187.

29. *Petre Andrei și teoria empatiei*, în vol. *Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română*, Editura Căntec, Iași, 2001, pp. 22–30.

30. *Synaletismul, „un modul răsurnat” din „Coloana” lui Brâncuși*, în Sorin Tudor Maxim, Viorel Guliciuc (coord.), *Umanism și educație*, Editura Universității Suceava, 2001, pp.11–15. Acest studiu a apărut și în Ion Pogorilovschi (coord.), *Brâncuși, artist – filosof*, Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, Tg. Jiu, 2001, pp. 37 – 42.

31. *Petre Botezatu și destinul determinismului*, în Petre Botezatu, *Cauzalitatea fizică și panquantismul*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2002, pp. 5–32. Studiul este în atenția lui Petru Ioan, în *Resemnificări*, vol. I: *Logica, la confluența cu hermeneutica*, Editura „Ștefan Lupăcu”, Iași, 2004, pp.78–79.

32. *Dumitru Isac despre transcendență și adevăr*, în vol. *Dumitru Isac, Cunoașterea și transcendența*, ediție îngrijită de Ionuț Isac, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2003, pp. 27–32.

33. *Influența și originalitate în opera lui Vasile Conta* în vol. *Vasile Conta valorizare și interpretare*, Editura universității „Al. I. Cuza” din Iași, 2003, pp.35 – 40.
34. *Logical and Philosophical Substantion in post-War Romanian*, în Marin Aiftinc (ed.), *Value, Culture, and Communication in the Present South-East European Region*, Publishing House of the Institute of Political Sciences and International Relations, Bucharest, 2004, pp.168 – 176.
35. *Aristotelian Premises of Modern Induction*, în Niels Offenbrger und Alexandru Surdu (ed.), *Zür modernen Deutung der Aristotelischen Logik – Rumänische Beiträge*, Georg Olms Verlag, Hildesheim- Zürich-NewYork, 2004, pp. 247 – 254.
36. *Ontologie realist și justificare pragmatic în cadrul empirismului logic (Hans Reichenbach)*, în *Probleme de logică*, vol. XI – *Ontologie Semantic, Pragmatic*, 2004, Editura Academiei, pp. 18–38.
37. *Cercetare asupra unui „e antion” necesar pentru formarea unei imagini filosofice subiective*, în Angela Botez, Victor Popescu, Mihai Popa (coord.), *Revista de filosofie la 80 de ani*, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2004, pp. 36–45.
38. *Focalizări românești asupra antinomiilor kantiene*, în Alexandru Boboc, N.I. Mari (ed.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, vol. XII, Editura Academiei Române, București, 2004, pp. 65–82.
39. *Atitudine hermeneutico-dialectică în filosofia românească*, în Alexandru Boboc, N.I. Mari (ed.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, vol. XIII, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. 59-92.
40. *Alexandru Boboc și Petre Botezatu, sub semnul „afinităților elective”*, în *Semiotic și filozofie*, Editura Vergiliu, București, 2006, pp. 35–40, Ana Bazac semnalează studiul în „Revista de filosofie”, nr. 5–6, p. 1248.
41. *Întâlniri în „rostirea filosofică românească” – Lucian Blaga și Constantin Noica*, în Angela Botez, Victor Bptez, Mihai Popa (coord.), *Lucian Blaga – Confluența filosofice în perspectivă culturală*, Editura Academiei Române, București, 2007, pp. 152–158.
42. *Premise filosofice și teoretice ale edificării metafizicii blagiene*, în *Ibidem*, pp. 291–302.
43. *Amânarea, variantă românească a îndoielii carteziene*, în Viorel Cernica (coord.), *Studii de istorie a filosofiei românești*, vol. II, Editura Academiei, 2007, pp. 171–178.
44. *Dumitru Isac în contextul românesc al filosofiei postbelice*, în *Ibidem*, pp. 477–484.
45. *Focalizări românești asupra antinomiilor kantiene*, în Nicolae Mătușaru (coord.), *Actualitatea filosofiei lui Immanuel Kant*, Editura Aius PrintEd Craiova, 2007, pp. 84–116.
46. *O personalitate complexă*, în Ștefan Dominic Georgescu (ed.), *Omagiu Academicianului Alexandru Surdu*, Editura Paideia, București, 2008, pp. 417–425.

VII. INTRODUCERI ȘI PREFEȘTE LA VOLUME

1. *Cuvânt înainte, la Întemeierea raională în filosofia științei*, Ed. Junimea, Iași, 1983.
2. *Analiza substanțialismului – prilej pentru întregirea unei istorii subiective a filosofiei*, studiu introductiv la Anton I. Adamu, *Filosofia substanței*, Editura Institutul European, Iași, 1997, pp. I–XI.
3. *Prefa* la Anton Carpinski și Cristian Bocancea, *Știința politicului – tratat*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1998, pp. V - VII.
4. *Cuvânt înainte*, la Victor Voicu, *Introducere în filosofie*, Editura Evrika, Brila, 1998, pp. 5–6.
5. *Prefa*, la George Neamțu, *Figuri ale puterii*, Editura Junimea, 1999, pp. 9–13.
6. *Tratat despre arta conducerii*, prefață la Filaret Sântian, Aurel Papari (coord.), *Psihologie organizațională*, Editura Fundației „Andrei Aguna”, Constanța, 1999.
7. *Prefa* la Constantin Mitru, *Gândirea filosofică între originari și teme*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999, pp. 3–6.
8. *Studiul Eticii – Prefață*, la Petre Andrei, *Etică – prelegeri*, Editura Polirom, Iași, 1999, pp. 7-10.
9. *Cuvânt înainte*, la F. Sântian, A. Papari (coord.), *Psihologie managerială*, Editura Fundației Andrei Aguna, Constanța, 2000.
10. *Dilema postmodernă și spiritul științific*, Cuvânt înainte la Doru Tompea, *Provocarea postmodernă. Noi orientări în teoria socială*, Ed. Polirom, Iași, 2001.
11. *Argument*, la Ștefan Alexandru Băianu, *Sensuri și marginalii în epistemologia clasică și epistemologia socială*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002, pp. 5–6.
12. *Îndemnul la cunoaștere prin iubire*, prefață la Maria-Rodica Iacobescu, *Forme ale cunoașterii nediscursive*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 2004, pp. 9–11.
13. *Cuvânt înainte*, la Teodora Prelipcean, *Explicațiile în științele socio-umane*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A. București, 2004, pp.7–8.
14. *Cuvânt înainte* la Gabriela Crețu, *Discursul lui Foucault*, Editura Cronica, Iași, 2004, pp. 5–9.
15. *Cuvânt înainte* la *Fără răme dintr-o existență exemplară*, Editura Gedo, Cluj-Napoca, pp. 5–6.
16. *O epistemologie a triadei: minte, creier, conștiință*, prefață la Roxana Chiriș, *Concept și metodă în psihiatrie*, Editura „Gr. T. Popa”, U.M.F. Iași, 2005, pp. 11-13.

VIII. STUDII PUBLICATE ÎN REVISTE DE SPECIALITATE

A. Revista de filosofie

1. *De la metodele lui Mill la etiologia inductivă*, nr. 2, 1975, pp. 236–241.
2. *Un nou manual universitar de filosofie*, nr. 2, 1976, 10 pp.

3. *Unitatea, unificarea sau sinteza tiin ei ?*, nr. 4, 1977, pp. 474–480.
4. *Legi tiin ifice i enun uri contrafactuale*., nr. 5, 1978, pp. 568–573.
5. *Raportul dialectic dintre gnoseologie i ontologie*, nr. 2, 1979, pp. 143–148.
6. *Semnificatii istorice ale raportului dintre cauzalitate i explicatia tiin ific* , nr. 3, 1979, pp. 324–330.
7. *Explicatia în contexte individuale (psihologice)*, nr. 5, 1979, pp. 607–612.
8. *Angajarea ideii de referen ial*, nr. 2, 1980, pp. 223–228.
9. *Coerenta ca strategie logico-epistemologic de evaluare alethic* , nr. 4, 1980, pp.466–474. Studiul este citat de Gh. Stan, în *Paradox, antinomi, adev r*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, pp.141–157.
10. *O contribu ie româneasc în domeniul logicii*, nr. 3, 1981, Studiul este consemnat de Elena Solunca în „Contemporanul”, Nr. 31 (1812), din 31 iulie 1981, considerându-l c pledeaz pentru perenitatea filosofiei „ca o component de neînlocuit a spiritualit ii...”.
11. *Despre „conven ie” i “comoditate” în epistemologia contemporan* , nr. 5, 1983, pp. 435–444, consemnat de Dumitru Gheorghiu în volumul „*Revista de filozofie*” la 80 de ani (1923-2003), Editura Ardealul, Tg. Mure , 2004, p. 146.
12. *Despre dimensiunea referen ial a cunoa terii*, nr. 2, 1986, pp. 134–137. Studiul este citat de Gh. Stan, în *Paradox, antinomi, adev r*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, p. 72.
13. *Sistematiz ri inductive ale explicatiei tiin ifice*, nr. 2, 1987, pp. 137–144.
14. *Argumentarea cu opinabilul*, nr. 5, 1988.
15. „Revelare” în „ira ional” în „Cunoa terea luciferic ”, nr. 2, 1989, pp. 149–154.
16. *Synaethica sau logica în elegerii prin adev erire*, nr. 5–6, 1990, pp. 377–389.
17. *Perspective metodologice de abordare a „în elegerii”*, nr. 2, 1992, pp.115–123.
18. *Mircea Florian i fundamentarea ontologic a logicii*, nr. 4, 1992, pp. 381–387. Un fragment important din acest studiu este publicat de Adrian Michedu , în *Filosoful Mircea Florian – Bibliografie*, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2003, pp. 169–171; studiul este citat de Adrian Michedu , în *Mircea Florian, Logica recesivit ii*, Edi ie critic , studiu introductiv, note i bibliografie, la p. 16, 19.
19. *Sensuri intra - i extra-propozi ionale ale no iunilor*, nr. 3–4, 1996.
20. *Influen e i originalitate în opera lui Vasile Conta*, nr. 5–6, 1996.
21. *Elemente euristice în metodologia tiin ific* , nr. 5–6, 2000, pp. 427–438
22. *Particip ri române ti la congrese interna ionale de filozofie*, nr. 5–6, 2002, pp. 587–590.
23. *Premise ale logicii naturale în teza de doctorat elaborat de Petre Botezatu*, Nr. 5–6, pp. 659–664, Bucure ti, 2002.
24. *Interpretare logico-metodologic a antinomiilor ra iunii pure*, nr. 3–4, mai–august, 2004, pp. 399–408.
25. *Premise filosofice i tiin ifice ale edific rii metafizicii blagiene*, nr. 1–2, 2006, pp. 109–121.
26. *Pseudo-jurnal din Ia i, strada S r riei, num rul 174*, tom LIV, nr. 3–4, mai–august 2007, pp. 307–316.
27. *Mircea Mali a i jocul complex al ideilor*, tom LIV, nr. 3–4, mai–august 2007, pp. 425–427.

B. “Revue Roumaine des Sciences Sociales”, Série de philosophie et logique

1. The Relation between Corespondence and Coherence in the Problem of Truth, 1977, 12 pp.
2. *Significations historiques du rapport entre la causalité et l’explication scientifique*, nr. 3-4, 1979, 18 pp.

3. *Sugestiones pour la application du critère de la correspondance à l'évaluation des théories scientifiques*, nr. 3–4, 1981, pp. 181–186.
4. *Dialectical Logic - A Philosophic Form of Logic*, nr. 2–3, 1983, 10 pp.
5. *La Nature et la Réalité objective*, tome 39, nr. 1–2, 1995.

C. “Noesis”

1. *Formal Logical Aspects of Relation between Explanans and Explanandum*, XVII, 1991, pp. 43–48.
2. *Hans Reichenbach (1891 - 1953) and his logical empiricism*, XVIII, 1992, pp. 39–46.
3. *„Epistemology without a Knowing subject” and the Comprehension Method*, XIX, 1993, pp. 61–67.
4. *The Specification of the Statistical Nomological Enunciations*, XX, 1994, pp. 43–48.
5. *Inner - and extra-propositional meanings of the notions*, XXI, 1996, pp. 29–35.
6. *How Paradoxical is the Statement “I am a Liar”?*, XXII, 1997, pp. 123–125.
7. *Le sens heuristique du “Discours”*, XXIII, 1998, pp. 115–117.
8. *Esquisse d'une étio-logique inductive*, XXIV, 1999, pp. 47–53.
9. *Essai de systémation des opérations heuristiques*, XXV, 2000, pp. 93–44
10. *Aristotelian premises of modern induction*, vol. XXVI, 2001, pp. 97–102.
11. *Retour à la logique !*, în “Noesis”, tom XXVI, 2001, pp. 125–128.
12. *Conditions nécessaires, suffisantes et de rationalité de l'explications didactique*, tom XXVII, 2002, 7 p.
13. *Quatre opérations nécessaire pour la vérification des hypothèses scientifiques*, tom. XXIX, 2004, pp. 25–40.
14. *„Ethos” – une revue de théorie de la culture*, tom. XXX-XXXI, 2005–2006, pp. 27–42.
15. *La synaléthique ou la logique des rapports entre l'individuel – les déterminations – le général*, tom XXXII, 2007, pp. 9–14.

D. „Analele tiin ifice ale Universit ii «Al. I. Cuza» Ia i”

1. *Valoarea gnoseologic a legilor tiin ifice*, 1969, 16 pp.
2. *Cunoa terea „formei” la Bacon*, 1970, 16 pp.
3. *Mill i spiritul critic modern*, 1971, 16 pp.
4. *Euristica sau logica gândirii creatoare*, 1972, 14pp.
5. *Origini istorice ale unei metodologii euristice*, 1973, 11 pp.
6. *Coresponden i coeren*, 1976, 10 pp.
7. *Devenirea obiectului cunoa terii*, 1977, 9 pp.
8. *Existen a bizar a enun urilor contrafactice*, 1978, 19 pp.
9. *O analiz multifactorial a ipotezei tiin ifice*, 1979, 19 pp.
10. *Elemente de filosofie a tiin ei în lucr rile lui E. Meyerson*, 1981, 12 pp.
11. *For a explicativ a izomorfismului nomic*, 1985, 12 pp.
12. *Interpretarea logic a probabilit ii*, 1986, 10 pp.
13. *Introduction to the Deductive Model of Statistical Explanation*, în *Filosofia i problematica lumii contemporane*, num r special din “Analele tiin ifice ale Universit ii «Al. I. Cuza» din Ia i”, 1986
14. *Iradiieri ale logicii naturale*, în *Idem*.
15. *Despre func ia unificatoare a analogiei tiin ifice*, 1987, 10 pp.

16. *Comentarii la „Cunoa terea luciferic ”(I)*, 1992, 10 pp.
17. *Comentarii la „Cunoa terea luciferic ”(II)*, 1993, 12 pp.
18. *Comentarii la „Cunoa terea luciferic ”(III)*, 1996, 12 pp. de Gh. Stan, în *Paradox, antinomi, adev r*, Editura S.Scribul, Slatina, 2003, pp.74.
19. *Structuri logice în demonstra iile kantiene ale antinomiilor*, 1997-1998, pp.91 - 96
20. *Schi a unei etiologice inductive*, 1999, pp.59 - 63.

E. STUDII PUBLICATE ÎN ALTE REVISTE DE SPECIALITATE

1. *Explica ia tiin ific* , în *Studii i cercet ri tiin ifice*, Institutul Pedagogic din Bac u, 1970, 10 pp.
2. *Prolegomene la o etiologic inductiv* , în „Forum”, la rubrica „Sinteze tiin ifice”, nr. 3, 1973, 32 pp.
3. *Despre interpretarea probabilit ii ca m sur a realiz rii tendin ei*, în „Anuarul Centrului de tiin e Sociale din Ia i”, tom I, 1984, 8 pp.
4. *The Explanatory Systematization Based on Analogy*, în *idem*, tom III, 1986, 12 pp.
5. *Model ri ale în elegerii*, în „Revista Institutului de tiin e Socio-Umane”, Academia Român , Ia i, 1990–1992, pp. 56–66.
6. *Petre Andrei, sociolog al cunoa terii*, în „Comemor ri UNESCO – Centenar „Petre Andrei”, Ia i, 1991, pp. 36–42.
7. *Antinomii ale înv rii*, în „Anuar”, Tomul III, tiin e Socio-Umane, Funda ia Academic „Petre Andrei”, Ia i, 1993, pp. 61–66. Acest studiu a fost sus inut, în 1987, la un colocviu organizat de Universitatea „Al. I. Cuza” din Ia i i a fost apreciat de Elena Solunca în „Contemporanul”, nr. 26 (2119), din 26.06.1987, citând: „Incultura face dificil , dac nu chiar imposibil receptarea corect a mesajului tiin ific, de aceea Teodor Dima afirm c , în înv mântul superior, tehnicile metodice nu pot fi atinse simultan, ceea ce determin apari ia unei antinomii a accesibilit ii între intuitiv i structural i o a doua a structur ii, conturându-se concluzia c „numai elementele asociate în sisteme sunt trainice i eficiente”. Studiul este prezentat pe larg de Gh. Stan, în *Paradox, antinomi, adev r*, Editura S. Scribul, Slatina, 2003, pp. 137–141.
8. *O strategie a demersului teoretic în cercetarea i relatarea istoric* , „Studii i Cercet ri”, Universitatea „ tefan cel Mare”, Suceava, 1993, pp. 1–9.
9. *Petre Andrei i teoria empatiei*, în „Academica”, nr. 7–8, 2001.
10. *Valorile estetice i teoria empatiei în concep ia lui Petre Andrei*, în „Academica”, nr. 9–10 (129–130), iulie-august 2001.
11. *Synaethismul, un „módul” r sturnat din Coloana lui Brâncu i*, în „Academica”, nr. 1–2 (133-134), noiembrie-decembrie 2001, pp. 20 i 22. Studiul este consemnat de Mona Mamulea în articolul: *Brâncu i, artist-filosof* („Academica”, anul XII, nr. 4 (136), februarie 2002, p. 18): „Coloana de la Târgu-Jiu este, dup opinia prof. dr. Teodor Dima, o concretizare a schemei nicasiene *individual – determina ii – general*. În prelungirea lui Noica, Teodor Dima observ c synaethismul (sau mecanismul logic de adev erire în patru timpi – propunerea temei, cercetarea, argumentarea necesit ii i tema reg sit) are forma r sturnat a unui módul din Coloana lui Brâncu i”, apreciere reluat în, „Revista de filosofie” tomul XLIX, 1–2, ianuarie aprilie 2002, p. 197.
12. *Premise aristotelice ale induc iei moderne*, în „Analele Universit ii « tefan cel Mare», Suceava”, Seria Filosofie i disciplinele socio-umane, Suceava, 2000, pp. 3–8.
13. *Petre Botezatu – filosof al fizicii quantice*, în „Academica”, nr. 9, decembrie 2002, pp. 35–38.

14. *Condi ii necesare, suficiente i de ra ionalitate ale explica iei didactice*, în „Noema”, vol. I, nr. 1, 2002, pp. 10–12;
15. *Ideologia feminist i epistemologia contemporan*, în „Symposion”, Tom. I, nr. 1, 2003, pp.27 – 34 .
16. *Alexandru Surdu – o personalitate de neintimidat*, în „Symposion”, tom.I, nr.2, 2003, 403–407.
17. *Mircea Florian, comentator al antinomiilor kantiene*, în „Symposion”, Tomul II, nr. 1(3), 2004, pp. 56–66.
18. *Dialoguri logico-epistemologice în opera lui Ath. Joja*, în „Symposion”, Tomul II, nr. 1(3), 2004, pp. 183–186.
19. *Filosofia ca reflec ie personal*, în „Academica”, nr. 33, decembrie 2004, pp. 38–39.
20. *Prolegomene la o logic hermeneutic în filosofia româneasc* în „Academica”, nr. 36, martie 2005, pp. 19–22.
21. *Semnific ri ale spiritualit ii române ti în cadrul Academiei*, în „Symposion”, Tomul III, nr. 1(5), 2005, pp. 5–7.
22. „*Ethos*” – *revist de teorie a culturii*, (I), în „Academica”, Serie nou , nr. 48–49, martie-aprilie 2006, pp. 89–93.
23. *tefan Bârs nescu, director al revistei „Ethos”*, în „Symposion”, Tomul IV, nr. 1(7), 2006, pp. 167–182.
24. „*Ethos*”, *revist de teorie a culturii (II)*, în „Academica”, nr. 51, iunie 2006, pp. 60–63.
25. *Amânarea, condi ie euristic a explic rii omului în concep ia lui Mihai Ralea*, în „Academica”, nr. 52–53, iulie-august 2006, anul XVI, pp. 35–36.
26. *Pseudo-Jurnal din Ia i, strada S r riei, num rul 174*, în „Symposion”, Tomul V, nr. 1(9), 2007, pp. 173–183.
27. *Mircea Mali a i jocul complex al ideilor*, în „Academica”, nr. 58–59, ianuarie-februarie 2007, pp. 33–34.
28. *Proiectarea spiritului pozitiv*, în „Symposion”, Tom VI, nr. 1(11), 2008, pp. 5–12.

IX. STUDII PUBLICATE ÎN REVISTE I VOLUME DIN STR IN TATE

1. *The Philosophy of science in Roumania*, în „Zeitschrift für allgemeine Wissenschaftstheorie/Journal for general Philosophy of Science”, Germania, nr. 2, 1975, 24 pp.
2. *La nature et la réalité objective*, în „Cahiers de la Revue de Théologie et de Philosophie”, 18, Geneve, 1996, pp. 182–184.
3. *Le général et individuel, le caractère concret et théorique dans l'histoire*, în Luc Langlois et Jean-Marc Narbonne (eds.), *Actes du XXVIIe Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française*, Les Presses de l'Université Laval, Québec, 2000, pp. 355–360.
4. *Retour á la Logique!*, în *La philosophie et la paix*, tome II, Librairie Philosophique J. Vrin, Paris, 2002, pp. 719–722.
5. *Elective meetings – Lucian Blaga and Constantin Noica*, în „Journal for the Study of Religions and Ideologies”, edited by S.C.I.R.I. and S.A.C.R.I., nr. 14, Summer 2006, pp. 144–150.

X. COMUNIC RI LA CONGRESE INTERNA IONALE

1. *De la Probabilité la certitude dans les méthodes expérimentales, IV th International Congres for Logic, Methodology and Philosophy of Science*, 29 .08. - 4. 09. 1971. Prezen a noastr la Congres a fost consemnat de Radu Stoichi în *România literar* , nr.37, din 09.09.1971.

2. *La nature et á la réalité objective*, XXVe Congrès de l'Association des Sociétés de philosophie de langue français (ASPLF), Lausanne, 25 - 28 aout, 1994.

3. *Le sens Heuristique du "Discours"*, XXVIe Congrès de l'ASPLF *Le esprit cartésien*, Sorbonne, Paris, 30 aout - 3 septembre 1996.

4. *Général et individuel, factuel et théorique en histoire*, XXVIIe Congrès de l'ASPLF, *La métaphysique*, Université Laval, Québec, Canada, 18 - 22 aout 1998.

5. *Esquisse d'une etio-logique inductive*, 20th World Congres of Philosophy, Boston, S.U.A., 10 - 16 aout 1998

6. *Retour a la logique !* la XXVIIIe Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Français, Bologna, (Italia), 29 08. – 2. 09. 2000.

7. *Conditions nécessaires, suffisantes et de rationalité de l'explications didactique*, XXIXème Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française, Nice-Acropolis, 27 aout-1er sept.2002. Participarea este consemnat de Elena Calistru, în „Revista de Filosofie”, nr. 5 –6, 2002, p. 695, i de G.G. Constandache, în acela i num r, la p. 697.

8. *Quatre opérations de la vérification des hypothèses scientifiques*, XXXe Congrès de l'ASPL, 24 – 28 août 2004, Nantes, France.

9. *Philosophical–Logic perennialities in Post–War Romania*, The International Symposion of Balkan Philosophical Societies, organizat de Academia Român la Universitatea din Pite ti, România, 7 – 10 iulie 2004.

10. *La synalethique ou la logique des rapports entre l'individuel – les déterminations – le général*, XXXème Congrès de l'ASPL, 31 août – 3 septembre 2006.

XI. RECENZII ÎN REVISTE DE SPECIALITATE

1. *Filosofie i tiin* , în „Forum”, nr. 4, 1969, 15 pp.

2. *Logica operatorie*, în „Forum”, nr. 7, 1970, 7 pp.

3. *Reviews – recenzie la „Journal for general philosophy of Science”*, nr. 1, 1975, în „Analele tiin ifice...” 1976, 3 pp.

4. *Filosofie materialism dialectic i istorie*, în „Revista de filosofie”, nr. 2, 1976.

5. *K. Lehrer: Knowledge* în „Analele tiin ifice...”, 1977, 3 pp.

6. C r i ap rute în colec ia „Cogito” a Editurii Tehnice în „Symposion”, Nr. 2(4), pp. 484–486.

7. Bogdan Mandache, *Filosofia, aventura unui discours*, vol. II, Editura Cronica, Ia i, 2003, în „Symposion”, Tomul III, nr. 1(5), 2005, pp. 251–254.

XII. NOTE COMEMORATIVE

1. *Petre Botezatu (1911–1981)*, în volumul *Universitatea din Ia i (1960–1985); Dezvoltarea tiin ei*, Ia i, 1986.

2. *Alexandru Claudiu (1989–1962)*, în *Ibidem*.

XIII. CURSURI MULTIPLICATE I EDITATE

1. *Epistemologie*, Universitatea „Al. I. Cuza”, Ia i, 1974.
2. *Cunoa tere i adev r*, Universitatea „Al. I. Cuza”, Ia i, 1981.
3. *Logic i argumentare*, Editura Axis, Ia i, 2001.
4. *Epistemologie*, Editura Axis, Ia i, 2004.

XIV. COMUNIC RI LA SESIUNI TIIN IFICE NA IONALE

1. *Maiorescu i logica*, a XII-a Sesiune tiin ific a Universit ii „Al. I. Cuza” din Ia i, 1965.
2. *Critica modern a metodelor lui Mill* (în colaborare cu P. Botezatu), a XIII- a Sesiune tiin ific a Universit ii „Al. I. Cuza” din Ia i, 1966.
3. *Ipotez i ... ipoteze*, a XIV-a Sesiune tiin ific a Universit ii „Al. I. Cuza” din Ia i, 1967.
4. *Rezonan a logicii în psihologia consonantist*, Simpozionul: „Orizontul ciberneticii române ti în perspectiva revolu iei tiin ifice contemporane”, Filiala Ia i a Academiei Române, 27 - 28 oct. 1983.
5. *Cercul de la Viena i metoda semnific rii empirice*, Sesiunea tiin ific : „Teorie i metod în istoria tiin ei”, Filiala Ia i a Academiei Române, 3 - 4 dec. 1983.
6. *Athanase Joja despre unitatea dialectic dintre deduc ie i induc ie în cadrul logicii apofantice*, Simpozion comemorativ „Athanase Joja în istoria culturii române ti contemporane”, Filiala Ia i, a Academiei Române, 30.03.1985.
7. *Semnific aie „Eonului dogmatic”*, Simpozion „Lucian Blaga - D.D. Ro ca”, 31.03.1985, Piatra Neam .
8. *Conceptul de „realitate obiectiv ”*, sesiunea tiin ific a Institutului Politehnic „Gh. Asachi”, Ia i, decembrie 1985.
9. *Aspecte ale gnoseologiei consonantiste*, Simpozion „ tefan Odobleja”, Filiala Ia i a Academiei Române, 14 iunie 1986.
10. *Valori ale cunoa terii luciferice*, sesiunea tiin ific „Lucian Blaga - 25”, Filiala Ia i a Academiei Române, 7 iunie 1986.
11. *Sistematiz ri explicative statistice realizate cu ajutorul implica iei probabile*, Colocviul „Istoria i filosofia tiin ei”, Universitatea „Al. I. Cuza”, Ia i, 19 - 21 mai, 1988.
12. *Factual, cognitiv i logic în exprimarea probabilit ii*, Sesiune anual de comunic ri tiin ifice organizat de Comitetul Român de Istoria i Filosofia tiin ei i Tehnicii din cadrul Academiei Române, Bucure ti, 15-16 oct. 1988.
13. *Lucian Blaga i Constantin Noica - o paralel în perspectiv gnoseologic*, Sesiune tiin ific „Zilele Lucian Blaga”, Universitatea “Babe -Bolyai”, Cluj-Napoca, 4 - 6 mai 1994.
14. *Athanase Joja - fundament ri ale epistemologiei*, Sesiune comemorativ , „90 de ani de la na terea acad. Athanase Joja”, Academia Român , Bucure ti, 3 iunie 1994.
15. *Intelectul extatic, intelect creator*, „Simpozionul na ional de estetic ”, edi ia a IV-a „Lucian Blaga în con tiin a neamului românesc”, Bac u, 4 noiembrie 1995.
16. *Lucian Blaga - metafizician al cunoa terii*, Sesiunea tiin ific „Zilele Lucian Blaga”, Universitatea „Babe -Bolyai”, Cluj-Napoca, 4 - 6 mai 1995.
17. *Influen e i originalitate în gândirea lui Vasile Conta*, Simpozion omagial, „Vasile Conta, 150 de ani de la na tere”, Academia Român , Sec ia de tiin e filosofice, Psihologice i Pedagogice, Bucure ti, 20 oct. 1995.

18. *Nevoia de model în spațiul academic*, Simpozion „Tineretul între aspirație și realitate în perioada de tranziție”, Fundația Academică „Petre Andrei”, Iași, 6 dec. 1996.
19. *No iunea – termen și formă logică*, Sesiunea științifică în cadrul „Zilele Academice Ieene”, 11.10.1996, Filiala Iași a Academiei Române.
20. *Enunțuri care exprimă proprietăți dispoziționale*, Sesiune științifică în cadrul „Zilelor Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 25.10.1996.
21. *Dumitru Isac - despre transcendență și adevăr*, „Zilele Academice Ieene”, Ediția a XIV-a, Academia Română, Filiala Iași, 7 - 9 oct. 1999.
22. *Funcția euristică a ipotezei științifice*, Zilele Academice Ieene, Ediția a XV-a, Academia Română, Filiala Iași, 5 - 7 oct. 2000.
23. *Înapoi la logică!*, Conferința Internațională „Ștefan Lupa cu 2000”, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, 16 - 17 oct. 2000.
24. *Logica testării ipotezelor*, Sesiunea anuală de comunicări științifice organizată de Comitetul Român de Istorie și Filosofie și Tehnicii din cadrul Academiei Române, București, 19 - 20 oct. 2000.
25. *Structuri logice ale procesului de testare a ipotezelor științifice*, Sesiune anuală de comunicări științifice organizată de Comitetul Român de Istorie și Filosofie și Tehnicii din cadrul Academiei Române, 19 - 20 oct. 2000.
26. *Petre Andrei și teoria empatiei*, Sesiunea științifică „Petre Andrei și modelul intelectual în cultura română”, Academia Română, 25 mai 2001.
27. *Aristotelian Premises of Modern Induction*, a V-a Conferință „Modelarea structural-fenomenologică”, cu participare internațională, Academia Română, București, 14 - 15 mai 2001.
28. *Sinalethismul, un „modul” răsturnat din Coloana lui Brâncuși*, Sesiune științifică „Constantin Brâncuși”, 28 septembrie, 2001, Academia Română.
29. *Aplicații ale implicației certe și probabile la teoria explicației*, Simpozionul „Petre Botezatu – 90 de ani de la naștere”, Zilele Academiei Ieene, Ediția a XVI-a, 5 oct. 2001.
30. *Premise aristotelice ale inducției moderne*, Sesiune științifică a Comitetului Român de Istorie și Filosofie și Tehnicii; Divizia de Logică, metodologie și Filosofie, Filiala Iași a Academiei Române, 6 oct. 2001.
31. *Petre Botezatu – de la filosofia științei la logică*, Sesiunea anuală plenară a Comitetului Român de Istorie și Filosofie și Tehnicii, aula Academiei Române, 17 oct. 2002.
32. *Petre Botezatu – filosof al științei*, Zilele Academiei Ieene, Filiala Iași a Academiei Române, 17 oct. 2002.
33. *Influența originalității în opera lui Vasile Conta*, Zilele Academiei Ieene, Filiala Iași a Academiei Române, 16 - 21 sept. 2002.
34. *Ernest Stere și metodele de studiu ale istoriei filosofiei*, Zilele Academiei Ieene, Filiala Iași a Academiei Române, 16 - 21 sept. 2002.
35. *Opera ei euristice*, Zilele Academiei Ieene, Filiala Iași a Academiei Române, 16 - 21 sept. 2002.
36. *Dialoguri logico-epistemologice în opera lui Athanase Joja*, Aula Academiei Române, 28 mai 2004, București; comunicarea a fost prezentată și la Sesiunea științifică organizată de Filiala Iași a Academiei Române, la 4 iunie 2004.
37. *Focalizări românești asupra antinomiilor kantiene*, Sesiune anuală de comunicări a Comitetului Român de Istorie și Filosofie și Tehnicii, Aula Academiei române, București, 14 octombrie 2004.
38. *Structuri logice ale antinomiilor kantiene*, la Simpozionul „Actualitatea filosofiei lui Imm. Kant”, Universitatea din Craiova, 5-6 noiembrie 2004.
39. *Filosofia ca reflecție personală*, la simpozionul „Filosofia în sistemul culturii contemporane”, Aula Academiei Române, București, 17 noiembrie 2004. Comunicarea este

consemnat de Elena Solunca Moise în „Academica”nr.33, decembrie 2004, p.76, i este prezentat pe larg de aceea i, în ziarul „Ziua”, în articolul *În elepciunea i valorile culturii*, în 29 noiembrie 2004, p.12.

40. *Premise tiin ifice ale edific rii metafizicii blagiene*, la sesiunea tiin ific cu participare interna ional cu tema „110 ani de la na terea lui Lucian Blaga – confluen e culturale în perspectiv filosofic ”, 15-16 septembrie 2005, Sala „Heliade R dulescu”, a Bibliotecii Academiei Române, Academia Român , „Revista de filozofie”.

41. *Lucian Blaga – „fiin eminamente metafizic ”*, Sesiunea tiin ific „Idei i valori perene în tiin ele socio-umane”, în cadrul *Zilelor Academice Ie ene*, 29 septembrie 2005.

42. *O încercare de logic hermeneutic (Constantin Noica)*, conferin prezentat la Centrul de Studii Religioase i Etici Aplicate, Facultatea de Istorie i Filosofie, Universitatea Babe -Bolyai, Cluj Napoca, 7 octombrie 2005.

43. *Influen a descoperirilor tiin ifice de la începutul secolului al XX-lea asupra lui Lucian Blaga*, la Simpozionul Omagial „Filozofie european la Universitatea Clujean ”, 8-9 octombrie 2005, Facultatea de Studii Europene, Universitatea „Babe -Bolyai”, Cluj-Napoca.

44. *Întâlniri elective – Lucian Blaga i Constantin Noica*, „Zilele Academice Ie ene”, edi ia a XXI-a, Filiala Ia i a Academiei Române, Ia i, 8-10 septembrie 2006.

45. *Ideea de personalitate creatoare în lucr rile lui Lucian Blaga i ale lui Constantin Noica*, Sesiune Anual de Comunic ri tiin ifice a Comitetului Român pentru Istoria i Filosofia tiin ei i Tehnicii (CRIFST), 12 octombrie 2006, Aula Academiei Române.

46. *Valoarea educativ a logicii*, Central Cultural American, Bucharest i Catedra de Filozofie Sistematic , Universitatea „Babe -Bolyai”, Cluj-Napoca, Dezbateri pe tema „Filozofie i educa ie”, de Ziua Interna ional a Filosofiei, 17 noiembrie 2006.

47. *Petre Botezatu, ini iatorul colii de logic de la Ia i*, Simpozionul „Clasic i modern în filosofie – Aram Frenkian (1898–1964) i Petre Botezatu (1911–1981)”, 24 noiembrie 2006, Academia Român .

48. *Mircea Mali a i jocul complex al ideilor*, Simpozionul „Provoc rile complexit ii”, 20.02.2007, Aula Academiei Române, Bucure ti.

49. *Ecouri ovidiene în cultura român* , Simpozionul „2050 de ani de la na terea poetului Publius Ovidiu Naso”, Universitatea „Andrei aguna”, Constan a, 17–19 august 2007.

50. *Eroarea, din perspectiv logico-filosofic ”*, a VIII-a Conferin Na ional a Cadrelor de Predare în Medicina Familiei, Universitatea de Medicin i Farmacie „Gr. T. Popa” Ia i, 4–7 octombrie 2007.

51. *Deduc ia în perspectiv ra ionalist* , Academia Român , Comitetul Român pentru Istoria i Filosofia tiin ei i Tehnicii (CRIFST), Sesiune anual de comunic ri tiin ifice, 12 octombrie 2007, Aula Academiei Române.

52. *Auguste Comte – fondator al pozitivismului*, Simpozionul „Mo tenirea lui Auguste Comte”, manifestare tiin ific organizat în cadrul Zilelor Universit ii „Alexandru Ioan Cuza” Ia i, 26.10.2007. Comunicarea este consemnat în „*La Maison d’Auguste Comte. La Lettre d’Information*”, decembrie 2007, Paris, p. 2.

53. *Auguste Comte – ini iatorul mi c rii pozitivist*e, expunere în cadrul Cursului de „Ini iere în istoria i filosofia tiin ei i tehnicii”, ini iat de Academia Român , în Sala de Consiliu, Bucure ti, 20.03.2008.

54. *Metamorfoze ale spiritului pozitiv*, Filiala Ia i a Academiei Române, în cadrul suitei de manifest ri tiin ifice „Prelegerile Academiei”, 31 mai 2008.

55. *Spiritul pozitiv contemporan i personalismul energetic*, Conferin a „*Actualitatea gândirii de tip energetist*”, Universitatea „Al. I. Cuza” Ia i, 23–24 mai 2008.

XV REFERIRI LA ÎNTREAGA ACTIVITATE

1. Anton Dumitriu, în *Istoria logicii*, vol.4, ediția a III-a revizuită și adăugită, Editura Tehnic, București, 1998: Teodor Dima este conferențiar la universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Principalele lui contribuții se referă la domeniul logicii inductive și al logicii tiințifice. Urmărind să realizeze o reevaluare a metodelor inductive în aceste domenii, pentru ca ele să devină eficiente în procesul descoperirii relațiilor dintre fenomene. T. Dima a făcut o analiză amănunțită a metodelor inductive și a încercat o *etiologie inductivă*, care să fie un *organon* al descoperirii relațiilor din natură. El a prezentat totodată și interpretări proprii, în special asupra fundamentului lor logic, demonstrând de ce sunt probabile concluziile obținute cu ajutorul lor. În domeniul logicii tiințifice, Dima face o analiză sintactico-semantică a explicațiilor tiințifice. El propune patru sistematizări ale explicațiilor tiințifice: 1) deductiv-universale și 2) deductive-statistice; 3) inductiv-universale și 4) inductiv-statistice. Urmează consemnarea principalelor lucrări publicate până în 1983, considerate de Anton Dumitriu cele mai semnificative (pp. 389-390).

2. Alexandru Surdu, în *Contribuții românești în domeniul logicii în secolul XX*, Editura Fundației „România de mâine”, București, 1999, prezintă următoarele contribuții originale: *antinomia certitudinii* (p. 30), *etiologia inductivă* (pp. 70-71), *euristica* (p. 71), *inferențe reductive* (p.87), *natura deductivă a metodelor reziduurilor* (pp.156-157), *reevaluarea metodelor inductive* (pp. 195–196), la pp.262-265, sunt trecute principalele lucrări pe care le-am publicat între anii 1971 și 1993. La pagina 14, Al. Surdu consideră că T. Dima se află „în plină activitate performantă”.

3. Angela Botez, în *Historical perspectives of Empiricism and Analytical Philosophy in Romania*, din „Revue Roumaine de Philosophie”, Tome 42–43/1998–1999, pp. 68–69, prezintă activitatea mea tiințifică.

4. Viorel Iulian Tănase, în *Tradiția maioreșciană în logica românească*, Editura Univers enciclopedic, București, 2002, la p.158, consideră că „Teodor Dima obține rezultate remarcabile în metodologie, elaborând lucrări de logică inductivă. *De la probabilitate la certitudine în metodele inductive* (1972); *Controversele inducției* (1975); *Metodele inductive* (1975), în care „se străduie să mențin un viu interes în derularea principalelor probleme din logica inductivă. Ne sunt înfățișate rezultatele de până acum în tipologia inducției, în degajarea fundamentului logic și a demersurilor subiacente metodei inductive, în justificarea logico-filosofică a acesteia. Și în acest capitol expunerea este înviorată de fiorul unor încercări personale. Teodor Dima se integrează dinamismului creator din domeniul pe care-l reprezintă cu schișa de *etio-logică inductivă*, cadru formal de care beneficiază explicația causală” (P. Ioan, *Perspective logice*, Editura Junimea, Iași, 1987, p. 135). *Etiologia inductivă* este considerată „un *organon* al descoperirii relațiilor din natură” (A. Dumitriu, *Istoria logicii*, vol. IV, Editura Tehnic, București, 1998, p.389). T. Dima a tratat și despre *Ipoteza tiințifică* în t. Georgescu, M. Flonta, I. Pârvu (coord.), *Teoria cunoașterii tiințifice*, Editura Academiei, București, 1982, pp. 173–185”.

5. Gheorghe Mihai, în articolul *Contribuții la dezvoltarea contemporană a logicii*, „Cronica”, nr. 35 (970), 31.08.1984, p. 2, scrie „După moartea lui Botezatu, neîndoiește că cea mai proeminentă personalitate a colii, detașată de ceilalți încă din a doua perioadă a activității profesorului, este Teodor Dima. Opera acestuia are o seamă de trăsături botezatiene; în primul rând, lărgimea orizontului. Teodor Dima nu cantonează într-un sector al logicii, nu caută să epuizeze o temă sau un grup tematic ci, cu o detașare specifică unui

spirit sintetic, vine cu înnoiri dintr-o perspectivă integratoare, globală, pentru el spațiul investigației fiind LOGICĂ, și nu o logică. În al doilea rând, ca și la Botezatu, important este meditația critică asupra structurilor logice, mai eficientă pentru filosof decât studiul de caz al formalismelor. Această meditație umanizează știința, deși, totodată, îi relevă dramele paradoxurilor interioare. Așa se explică de ce până acum lucrările lui T. Dima evită să continue cea mai substanțială contribuție a lui Botezatu: logica naturală. În schimb, ele sunt bogate în subtext. De pildă, în „Explicațiile în alegere” imaginea dinamică asupra inducției se completează – până la un punct – cu interpretări la granița cu psihologicul. Dar aici ajung, ca și în „Între prudență și eroare”, deși lasă un spațiu de joc comprehensiunii, o subordonează rigorilor validității formale, acceptând că ar putea exista și alte soluții; fidelitate față de principiul pluralismului interpretativ”.

6. Mi s-a dedicat volumul: *Teodor Dima – Currente calamo*, coord. Cătălin Bordeianu și Ștefan Alexandru Băianu, Institutul Național pentru societatea și Cultura Română, Iași, 2003, 102+XXIV pp.

7. Ion Biri, *Noble ea gândului și noble ea firii. Teodor Dima la 65 de ani*, în „Symposion”, nr. 2(4), 2004, pp. 474–477.

8. Petru Ioan, în colecția *Resemnificări*, vol. I: *Logica, la confluența cu hermeneutica*, Editura „Ștefan Lupăscu”, Iași, 2004, aprecieri, la pp. 17 și 18, asupra activității mele.

9. Angela Botez, în *Un secol de filozofie românească*, Editura Academiei Române, București, 2005, se referă în mai multe rânduri la activitatea mea, astfel: 1) „Ideile ce se înfruntă astăzi cu privire la filosofia românească și istoria ei apar în unor orientări reprezentate de ...T. Dima, ...” (p. 19); 2) „Au scris în ultima vreme lucrări despre filosofia românească ..., Teodor Dima, ...” (p. 27); 3) „După 1990, importante personalități ale culturii române au scris despre filosofie și filosofia românească: ...Teodor Dima, ...” (p. 28); 4) „Numărul 3-4/2004 al «Revistei de filosofie» a fost și el un număr festiv, «200 ani de la moartea lui Kant», în care sunt publicate traduceri din texte kantiene și semnează studii personalități ale vieții filosofice contemporane: ... Teodor Dima, ...” (p. 161); 5) „TEODOR DIMA (membru corespondent al Academiei Române) a publicat lucrări despre *Explicațiile în alegere*, despre Reichenbach, Cercul de la Viena, Popper, Hempel, *Fundamente raționale ale filosofiei științei*; *Logică generală*. Teodor Dima a editat în 2002 lucrarea de doctorat a lui Petre Botezatu *Cauzalitatea fizică și panquantismul* (1945), arătând că autorul a dorit ca ideile sale din această lucrare să fie continuate de discipolii săi”; 6) Este redat un lung fragment din *Studiul introductiv* realizat de mine la lucrarea lui P. Botezatu (p. 166); 7) Este citat studiul: *Despre „conveniență” și „comoditate” în epistemologia contemporană*, apărut în „Revista de filozofie” nr. 5/1983, pp. 435-444 (p. 351); 8) Este redat *comitetul de redacție* al „Revistei de filozofie” din 1990 și din 1993, din care fac parte (p. 352); 9) Printre specialiștii români și străini cu studii special redactate pentru „Revista de filozofie” și „Revue roumaine de philosophie” este enumerat și Teodor Dima (p. 354); 10) Sunt citate studii publicate în „Revista de filozofie” la pp. 357, 358, 359, 361; 11) Este consemnată contribuția mea la revista „Noesis” (p. 362); 12) Este prezentat apariția revistei „Symposion” și este redat în întregime *Cuvântul înainte*, întocmit de Teodor Dima (pp. 369-371); 13) Sunt consemnate cărțile pe care le-am publicat (p. 380); 14) Sunt consemnate recenziile la care cele două volume ale cărții *Explicațiile în alegere*, apărute în „Revista de filozofie”, din 1980 și 1994 (p. 381); 15) Este prezentat activitatea Comitetului Român de Istorie și Filosofie științifică și Tehnică (CRIFST), al cărui prim-vicepreședinte sunt, și sunt redată contribuțiile mele: participări la sesiunile anuale, studii publicate în „Revista de filozofie”, „Noesis”, comunicări la Congrese Internaționale (pp. 418-423); 16) Este prezentat Societatea româno-germană de filozofie, al cărui membru fondator

și vice-președinte sunt (p. 431); 17) Este consemnat participarea mea la *Congresul Mondial de Filozofie* (Boston, 1998), *Al IV-lea Congres de Logică, Metodologie și Filosofie tiințifică* (București, 1971), Congreșele Asociației Societăților de Limbă Franceză (ASPLF) (pp. 447-451).

10. În Alexandru Surdu, Drago Popescu (coord.), *Istoria logicii românești*, Editura Tehnic, colecția Cogito, București, 2006, mi se dedică în Partea VI-a – *Reprezentanți ai logicii românești în perioada contemporană*, capitolul 7. *Logica inductivă și logica tiințifică la Teodor Dima*, pp. 541-555.

11. Crizantema Joja, în *La problématique universelle de la philosophie des sciences reflétée dans NOESIS*, în „Noesis”, XXVIII, 2003, Editura Academiei Române, București, la p. 73, scrie: La professeur Teodor Dima, membre correspondant de l'Académie Roumaine, aborde les problèmes classiques de la logique générale comme: le rôle des propositions dans la formation des notions ou bien il lance une discussion sur les multiples sens du terme de compréhension chez Karl Popper. Une préoccupation constante pour T. Dima est celle des fondements de la théorie de l'induction. Récemment, il a proposé une logique inductive d'un nouveau type, qui, par ces énoncés, peut exprimer les relations de cause à l'effet. Il s'agit d'une *étiologique inductive*.

12. În volumul „Revista de filozofie” *la 80 de ani (1923-2003)*, coordonatori Angela Botez, Victor Popescu, Mihai Popa, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2004, se fac referiri la pp. 68, 78, 146, 174, 177, 195, 198, 200, 202, 222, 236, 241, 244, cu privire la rolul avut în promovarea și dezvoltarea „Revistei de filozofie”.

13. Crizantema Joja, în *Petre Botezatu și tradițiile logicii românești la Universitatea din Iași*, din volumul *Petre Botezatu – in memoriam – Itinerarii logico-filosofice*, Editura Ankarom, Iași, 1996, p. 23, arată că „Profesorul Teodor Dima, membru corespondent al Academiei Române ... și profesorul Petru Ioan, cei mai apropiați colaboratori ai regretatului logician (Petre Botezatu), îndrumă azi noi generații și promoții de cercetători, cadre didactice și studenți, punând în același timp pe ceașcă propria lor personalitate în elaborarea unor lucrări moderne și originale. Colegii de la București îi asigură de stima lor și de bucuria de a putea colabora în volumele colecției „Probleme de logică” și în publicația în limbi străine, „Noesis”.

XVI. ARTICOLE PUBLICATE ÎN REVISTE DE CULTUR

1. *Valoarea de adevăr a previziunii științifice*, în „Cronica”, 1 iunie 1968.
2. *Legea și cuvintele*, în „Cronica”, nr. 13, 1969.
3. *Retrospectiv epistemologic*, în „Cronica”, nr. 29, 1969.
4. *Inducția: între prudență și eroare*, în „Cronica” nr. 50, 1969.
5. *Investigația științifică și bunul simț*, în „Cronica”, nr. 11, 1970.
6. *Aniversări UNESCO - G.W.F. Hegel*, în „Milcovul”, Focșani, 24 sept. 1970.
7. *Logica descoperirii științifice*, în „Cronica”, nr. 6, 1972.
8. *Democrație și responsabilitate*, în „Cronica” nr. 11, 1972.
9. *Antinomia certitudinii*, în „Cronica”, nr. 47, 1972.
10. *Logică și sociologie*, în „Cronica”, nr. 49 și 50, 1973.
11. *Ați și a în elege*, în „Opinia studențescă” nr. 1, 1974.

12. *Logic i sociologie*, reluare dezvoltat a unui articol din „Cronica” i publicat în „Dialog”, nr.4-5, mai - iunie 1974.
13. *Revitalizarea conceptului de aplica ie*, în „Cronica”, nr. 23 (436), 07.06.1974.
14. *Lumea teoriilor tiin ifice*, în “Cronica”, nr. 46, 1975.
15. *Filosofie i retoric* , în „Opinia studen ease ”, nr. 3, 1976.
16. *Reflexivitatea tiin ei*, în „Cronica”, nr. 39, 1976.
17. *Societate i adev r*, în „Cronica”, nr. 24, 1977.
18. *Obiectivitate tiin ific i partinitate*, în „Opinia studen ease ”, nr. 8, 1977.
19. *Munca - form originar i fundamental a practicii*, în „Cronica”, nr. 25, 1978.
20. *Existen i cunoa tere*, în „Cronica”, nr. 29, 1978.
21. *Conceptul de „practic teoretic ” propus de L. Althusser*, în „Cronica”, nr. 2 (676), 12.01.1979.
22. *Armonie metodologic* , în „Cronica”, 49(723), 07.12.1979.
23. *Practica – fundament al adev rului*, „Cronica”, nr. 18(744), 28.04.1980
24. *Directii noi în epistemologia tiin ei*, „Cronica”, nr. 25 (751), 26.06.1980.
25. *Necesitatea investiga iilor sociologice*, în „Cronica”, nr. 42, 1980.
26. *Raiune i afectivitate*, în „Cronica”, 27.02.1981.
27. *Metafora „n vodului”*, în „Cronica”, nr. 13 (791), 27.03.1981.
28. *Nuan area ra ionalit ii tiin ifice*, în “Cronica”, nr. 35 (813), 28.08.1981
29. *Ra ionalizarea „ira ionalului”*, în „Cronica”, nr. 48 (826), 1981.
30. *Filosof al vie ii integrale*, în „Cronica”, nr. 50 (828), 1981.
31. *Coordon ri logico-dialectice*, în „Cronica”, nr. 32, 1982.
32. *No iunea de “semi-adev r”*, în “Cronica”, nr. 37, 1982.
33. *Reconstruc ia teoriilor tiin ifice*, în „Cronica”, nr. 4, 1983.
34. *Func iile teoriilor tiin ifice*, în „Cronica”, nr. 5, 1983.
35. *tefan Odobleja i reversibilitatea energiei spirituale*, în „Cronica”, nr. 52, 1983 i nr.1, 1984.
36. *Tradi ie i modernizare în logica româneasc postbelic* , în „Cronica”, nr. 24, 1984.
37. *Revista „Ethos”*, în „Contemporanul”, nr. 43 (1980), 19 oct. 1984.
38. *Eonul fiin ei creatoare*, în „Dialog”, nr. 107–108, iulie 1985.
39. *O logic întru fiin* , în „Cronica”, nr. 9, 1987.
40. *R.S.T. i procesul înv rii*, în „Cronica”, nr. 20, 1987.
41. *Antinomii ale înv rii*, în „Cronica”, nr. 21, 1987.
42. *De la logic la ideea recesivit ii*, în „Cronica”, nr. 21 (1164), 1988.
43. *Orientarea logicii dup obiecte (structuri de mare coeren logic)*, în „Contemporanul”, nr. 22 (2167), 1988.
44. *Constantin Noica, ini iator al unei logici a tiin elor spiritului (I)*, „Cronica”, nr.5, (1253), 02.1990.
45. *Idem II*, nr. 6 (1254), 09.02.1990.
46. *Idem III*, nr. 7 (1255), 16.02.1990.
47. *Idem IV*, nr. 8 (1256), 23.02.1990.
48. *Idem V*, nr. 9 (1257), 02.03.1990.
49. *George Rodi-Foca sau reîntoarcerea fiului risipitor*, în „Cronica”, nr. 3, martie 2005.

XVII. RECENZII PUBLICATE ÎN REVISTE DE CULTUR

1. *Petre Botezatu: Schi a unei logici naturale. Logica operatorie*, (în col. cu C. Marin), în „Cronica”, nr.847, 1970.

2. *Logica operatorie natural* , în „Convorbiri literare”, nr. 3, 1970.
3. *Athanase Joja: Studii de logic* , în „Cronica”, nr. 51, 1971.
4. *Mircea Flonta: Adev ruri necesare?* în „Cronica”, nr. 11, 1976.
5. *Petru Ioan: Axiomatica*, în „Cronica”, nr. 26, 1980.

XVIII. PROGRAME DE CERCETARE

1. *Directii în logica discursului practic*, 1996 - 2000.
2. *Logici extralogice în cunoaștere*, 2001 - 2005.

Data
11.09.2008

Teodor Dima